

έκφραση έκθεση

γενικό λύκειο

τεύχος

Τόμος 1ος

Έκφραση
Έκθεση

για το γενικό λύκειο

αναθεωρημένη έκδοση

β τεύχος

Τόμος 1ος

**Συγγραφική Ομάδα Πρώτης
Αναθεώρησης**

ΧΡΙΣΤΟΣ Λ. ΤΣΟΛΑΚΗΣ

**Καθηγητής του Αριστοτελείου
Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης**

ΚΥΡΙΑΚΗ ΑΔΑΛΟΓΛΟΥ

Δρ. Φιλολογίας, Σχολική Σύμβουλος

ΑΒΡΑ ΑΥΔΗ

**Φιλολόγος, Καθηγήτρια
Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης**

ΕΛΕΝΗ ΛΟΠΠΑ

Δρ. Φιλολογίας, Σχολική Σύμβουλος

ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΤΑΝΗΣ

Φιλολόγος, π. Σχολικός Σύμβουλος

Υπεύθυνος για το Παιδ. Ινστιτούτο

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Σύμβουλος

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Έκφραση
Έκθεση

για το γενικό λύκειο

αναθεωρημένη έκδοση

β τεύχος

Τόμος 1ος

Συγγραφή: Χρίστος Λ. Τσολάκης,
Κυριακή Αδαλόγλου, Άβρα Αυδή,
Ελένη Λόππα, Διονύσης Τάνης

Πρώτη αναθεώρηση:

Χρίστος Λ. Τσολάκης, Κυριακή
Αδαλόγλου, Άβρα Αυδή,
Ελένη Λόππα, Διονύσης Τάνης

Συντονισμός: Χρίστος Λ. Τσολάκης

ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΓΙΑ
ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΟΡΑΣΗ

Ομάδα εργασίας του Υπουργείου
Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης
και Θρησκευμάτων

!!! Διευκρινίσεις για την Οργάνωση του βιβλίου

ΟΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ σημειώνονται με κίτρινο χρώμα:

Να παρατηρήσετε την παρακάτω παράγραφο ....

Οι παράγραφοι όπου αναπτύσσεται η ΘΕΩΡΙΑ επισημαίνονται με τον εξής συμβολισμό:

Οι ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ σημειώνονται με γαλάζιο χρώμα:

Μία έννοια μπορεί να διαιρεθεί ...

Όπου κρίθηκε σκόπιμο, παρατίθεται ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ σχετικό με τις υπό εξέταση έννοιες:

Λεξιλόγιο (σχετικό με ...)

Σε κατάλληλα σημεία παρατίθενται
ΘΕΜΑΤΑ για **ΣΥΖΗΤΗΣΗ** και
ΕΚΦΡΑΣΗ-ΕΚΘΕΣΗ:

Θέματα για συζήτηση και
έκφραση-έκθεση

Όπου κρίθηκε σκόπιμο, δίνεται
βαρύτητα στην **ΟΡΓΑΝΩΣΗ** του
ΛΟΓΟΥ:

Οργάνωση του λόγου

Οι κίτρινες σελίδες σηματοδοτούν
ύλη **ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ**:

Υπόθεσε τώρα ότι χάθηκαν...

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΝΕΣ: Συντακτικό της Νέας
Ελληνικής, ΟΕΔΒ, Αθήνα 1997
Ν Ε Γ: Νεοελληνική Γραμματική,
ΟΕΔΒ, Αθήνα 1999

Η είδηση

Η Είδηση

Ι. Η είδηση και το σχόλιο

---

1 Το γεγονός και το σχόλιο στην είδηση

 Στη δημοσιογραφία μπορούμε να πούμε ότι διακρίνουμε δύο βασικούς τομείς: την ειδησεογραφία που ασχολείται ειδικά με την αναγραφή ειδήσεων, δηλαδή ανακοινώνει τα γεγονότα που ενδιαφέρουν τον άνθρωπο και επηρεάζουν τη ζωή του, και την ερμηνευτική δημοσιογραφία (άρθρο, σχόλιο, χρονογράφημα, γελοιογραφία), που ερμηνεύει και σχολιάζει τα γεγονότα, τις ειδήσεις. Ωστόσο, παρόλο που ο βασικός σκοπός της ειδησεογραφίας είναι η έκθεση των γεγονότων, συχνά συναντούμε σε μια είδηση και το σχόλιο του δημοσιογράφου που εκφράζει τη γνώμη ή τα

συναισθήματά του: κρίνει, ερμηνεύει, επιδοκιμάζει ή αποδοκιμάζει το γεγονός. Για παράδειγμα, διαβάστε τα παρακάτω αποσπάσματα από ειδήσεις που δημοσιεύτηκαν στην ημερήσιο τύπο.

Με συγκέντρωση στην πλατεία Κλαυθμώνος και πορεία στη Βουλή τίμησαν οι Αθηναίοι χθες, 8 Μαρτίου, την Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας. Στη συγκέντρωση συμμετείχαν 25 γυναικείες οργανώσεις που δήλωσαν ότι θα συνεχίσουν τον αγώνα τους με στόχο την υπέρβαση του κοινωνικού αποκλεισμού της γυναίκας και την ισότιμη συμμετοχή της στην οικονομία, στην κοινωνία και στην πολιτική.

Θαυμάσια τα νέα για την υπόθεση της ισότητας. Η Αϊλίν Κόλινς έσπασε την παράδοση που θέλει τους άνδρες λάτρεις και θριαμβευτές της μαθηματικής και της φυσικής επιστήμης. Στα 47 της χρόνια, η ΝΑΣΑ τής εμπιστεύτηκε το πηδάλιο του «Κολούμπια» και η υποσημηναγός Κόλινς έγινε η πρώτη γυναίκα κυβερνήτης διαστημοπλοίου, ολοκληρώνοντας με επιτυχία την αποστολή της και περνώντας στην ιστορία.

Κυρ

Παρατηρούμε ότι και οι δύο ειδήσεις (1) και (2) ανακοινώνουν ένα γεγονός που αφορά το γυναικείο ζήτημα. Στην πρώτη (1) περίπτωση ο δημοσιογράφος εκθέτει απλώς το γεγονός, λέει δηλαδή ότι οι Αθηναίες τίμησαν την Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας. Αντίθετα, στη δεύτερη (2) περίπτωση ο δημοσιογράφος δεν περιορίζεται στην έκθεση του γεγονότος, δηλαδή ότι η Αϊλίν Κόλινς έγινε η πρώτη γυναίκα κυβερνήτης διαστημοπλοίου και ολοκλήρωσε με επιτυχία την αποστολή της, αλλά προσθέτει και το σχόλιό του: «Θαυμάσια τα νέα για την υπόθεση της ισότητας».

Πρόκειται για ένα σχόλιο με το οποίο ο δημοσιογράφος εκφράζει την έντονη επιδοκιμασία του για το γεγονός και δηλώνει συγχρόνως τη στάση του υπέρ της ισότητας των

δύο φύλων.

Αυτό που έχει πάντως σημασία για τον αναγνώστη είναι να μπορεί να διακρίνει το σχόλιο, δηλαδή το καθαρά υποκειμενικό στοιχείο, από το γεγονός που αποτελεί το αντικειμενικό περιεχόμενο της είδησης. Μια πληροφορία που παρουσιάζεται ως γεγονός σημαίνει ότι έχει εξακριβωθεί, ότι υπάρχουν αδιάσειστα στοιχεία που την αποδεικνύουν, και επομένως τη δεχόμαστε ανεπιφύλαχτα. Αντίθετα, μια πληροφορία που αποτελεί το σχόλιο, την ερμηνεία του δημοσιογράφου για το γεγονός, τη δεχόμαστε με κάποια επιφύλαξη, γιατί μετά από έλεγχο μπορεί να αποδειχτεί σωστή ή λανθασμένη.

Εξάλλου ανάλογα με την ιδεολογία μας μπορεί να συμφωνούμε ή να διαφωνούμε με τη γνώμη του

δημοσιογράφου, οπότε τη δεχόμαστε ή την απορρίπτουμε. Για να ξαναγυρίσουμε στο προηγούμενο παράδειγμα (2), όλοι θα δεχτούμε ανεπιφύλαχτα την πληροφορία ότι η Κόλινς έγινε η πρώτη γυναίκα κυβερνήτης διαστημοπλοίου, ενώ δε θα συμφωνήσουμε όλοι με το επιδοκιμαστικό σχόλιο του δημοσιογράφου ούτε θα συμεριστούμε τη θέση που παίρνει στο ζήτημα της ισότητας των δύο φύλων.

Να παρατηρήσετε τα αποσπάσματα της διπλανής στήλης και να τα κατατάξετε σε δύο κατηγορίες:
α) σ' αυτά που απλώς ανακοινώνουν ένα γεγονός,

β) σ' αυτά που συνδυάζουν την ανακοίνωση του γεγονότος με το σχόλιο.

Ύστερα να επιλέξετε δύο αποσπάσματα της πρώτης (α) κατηγορίας και να τα σχολιάσετε. Μπορείτε, αν θέλετε, να τροποποιήσετε τη διατύπωση του αποσπάσματος:

▶ Σαράντα χιλιάδες βρέφη και νήπια πεθαίνουν κάθε μέρα στον κόσμο, επειδή δεν έχουν τα βασικά είδη διατροφής (γάλα, ψωμί κτλ.).

▶ Σε ένα χωρίς προηγούμενο ξέσπασμα ανθρωπίνης συμπαράστασης και καλοσύνης καλλιτέχνες από τις δύο πλευρές του Ατλαντικού, αστέρια του ροκ-εντ-ρολ γνωστά σε αμέτρητα εκατομμύρια νέους σε ολόκληρο τον κόσμο, πήραν μέρος σε δύο παράλληλα

κονσέρτα, στο Λονδίνο και στη Φιλαδέλφεια, και συγκέντρωσαν εκατομμύρια δολάρια για λογαριασμό όσων λιμοκτονούν στην Αφρική.

▶ Ο εικοσιπεντάχρονος Κ. Π., πριν από λίγες μέρες, έκανε το πρώτο άλμα ελεύθερης πτώσης με αλεξιπτωτο, κερδίζοντας το στοίχημα που έβαλε με τον εαυτό του, όταν πριν από πέντε χρόνια έχασε το πόδι του σε ατύχημα, ενώ υπηρετούσε τη θητεία του. Έκτοτε το ένα πόδι του είναι τεχνητό. Αυτό όμως δεν τον εμπόδισε να κάνει άλμα με αλεξιπτωτο από 1.000 μέτρα ύψος.

▶ Η Κριστίνα Σαντσέζ είναι ταυρομάχος. Είναι η μόνη γυναίκα που έχει δικαίωμα να

φοράει το «τροχέ ντε λούθες», το χαρακτηριστικό κοστούμι του ματαντόρ, και να αντιμετωπίζει ταύρους που ζυγίζουν πάνω από 600 κιλά. Η Κριστίνα ανήκει στην ανώτατη κατηγορία των ταυρομάχων. Ο ανδρικός «σοβινισμός», όμως, είναι πιο άγριος από τους ταύρους. Οι άρρενες συνάδελφοί της αρνούνται να τη δεχτούν στον κύκλο τους. Η Κριστίνα τώρα θέλει να εγκαταλείψει την αρένα.

▶ Δηλώνοντας ότι ελπίζει να ζήσει πολλά χρόνια, μια αναλφάβητη γυναίκα 110 ετών από την Αργεντινή άρχισε να μαθαίνει γραφή και ανάγνωση. «Θα ήθελα να μάθω να γράφω και να διαβάζω, για να προετοιμαστώ για το μέλλον», τόνισε η Κονσεψιόν Φερνάντες. Η Φερνάντες, μητέρα 12 παιδιών, άρχισε

ιδιαίτερα μαθήματα συμμετέχοντας σε κυβερνητικό πρόγραμμα για την ανάπτυξη της φτωχικής επαρχίας Τσάκο.

▶ Από την αρχή των βομβαρδισμών στη Νέα Γιουγκοσλαβία, οι «Γιατροί χωρίς σύνορα» βρέθηκαν στις επάλξεις ενός αγώνα «με όπλα που δε σκοτώνουν, αλλά σώζουν ζωές». Στο Βελιγράδι, στην Πρίστινα, στα Σκόπια, στην Αλβανία αλλά και στο Μαυροβούνιο, από τις 6 Μαΐου εξελίσσεται μία από τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις της οργάνωσης με στόχο να επουλώσει τις βαθιές πληγές του πολέμου.

Να παρουσιάσετε σε πέντε περίπου στίχους ένα αξιοσημείωτο γεγονός που αφορά το σχολείο σας, π.χ. κάποια δραστηριότητα των μαθητικών κοινοτήτων, και ένα άλλο που αφορά την περιοχή σας, π.χ. την ίδρυση μιας βιβλιοθήκης να ξαναγράψετε ύστερα την είδηση προσθέτοντας και το σχόλιο.

Και η στίξη είναι σχόλιο

Να παρατηρήσετε τα παραδείγματα που ακολουθούν και να προσδιορίσετε το είδος του σχολίου (θαυμασμό, ενθάρρυνση, ευχαρίστηση, έκπληξη, συμφωνία, αποδοκιμασία, αποστροφή, αγανάκτηση, κατάπληξη, αποθάρρυνση, δισταγμό, απορία, αμφισβήτηση, ειρωνεία, έμφαση) που εκφράζουν τα σημεία στίξης στην κάθε περίπτωση.

- ▶ Με ένα χέρι ο ποδοσφαιριστής Σ. διαπρέπει στα γήπεδα!**
- ▶ Στη φυλακή από δική του επιμονή...**

- ▶ Σκοτώνουν τις φώκιες... πριν γεράσουν.
- ▶ «SOS» εκπέμπει το Συμβούλιο της Ευρώπης για τη διάσωση σπάνιου θηλαστικού.
- ▶ Αναγνώριση του ψευδοκράτους αξιώνει... ως όρο η Άγκυρα.
- ▶ Συντήρηση τροφίμων με... ακτινοβολία.
- ▶ Αλήθεια, για ποια δάση μιλάμε;
- ▶ Ανατρέπονται όλες οι αρχές της διαιτολογίας. Να τρώει κανείς ή να μην τρώει;
- ▶ Λέει πως ανέβηκε σε μια ώρα στην Πάρνηθα (!)
- ▶ Καμάρωνε πως ήταν ο καλύτερος (;) ποδοσφαιριστής.

Να αποδοθεί λεκτικά το σχόλιο που εκφράζουν τα σημεία στίξης στις φράσεις της επόμενης σελίδας.

Μάθημα με ...ποδόσφαιρο

Η πενταμελής ερευνητική επιτροπή του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου. Δεύτερος από αριστερά ο Νίκος Ουκλούνογλου, «ψυχή» του προγράμματος.

Παίζουν μπάλα με τον ... Νεύτωνα

Οι μαθητές θα διδάσκονται φυσική μέσω της καθημερινής τους ζωής, χάρη σε πρωτοποριακό πρόγραμμα 5 χωρών με «ηγέτη» το ΕΜΠ

Να γράψετε πέντε σύντομες ειδήσεις παρουσιάζοντας το σχόλιό σας με τα κατάλληλα σημεία στίξης.

2 Προβολή και διαφοροποίηση της είδησης

 Είδαμε ότι το σχόλιο είναι καθαρά υποκειμενικό στοιχείο σε μια είδηση. Μήπως αυτό σημαίνει ότι οι ειδήσεις που απλώς καταγράφουν ένα γεγονός, χωρίς να το σχολιάζουν, είναι εντελώς απαλλαγμένες από το υποκειμενικό στοιχείο; Φαίνεται πως αυτό δε συμβαίνει. Για παράδειγμα, η είδηση για ορισμένες απαγορεύσεις που επέβαλε το δικτατορικό καθεστώς μιας χώρας στα μέσα ενημέρωσης μπορεί να προβληθεί περισσότερο ή λιγότερο στις διάφορες εφημερίδες με τον τίτλο, την έκτασή της, την τοποθέτησή της στη σελιδοποίηση του εντύπου, ενώ μπορεί να μην παρουσιαστεί

**καθόλου σε. κάποια εφημερίδα.
Οι επιλογές αυτές, που είναι βέβαια
μια υποκειμενική επέμβαση, εξαρ-
τώνται από τη θέση του δημοσιο-
γράφου ή της εφημερίδας απέναντι
στο συγκεκριμένο δικτατορικό
καθεστώς και από την ιεράρχηση
που θα γίνει στις ειδήσεις της
ημέρας.**

Ομαδική εργασία

**Έχοντας υπόψη τα παραπάνω,
να εργαστείτε σε ομάδες.**

**Κάθε ομάδα να συγκεντρώσει
αποκόμματα από διαφορετικές
εφημερίδες που αφορούν την ίδια
είδηση, να τα συγκρίνει και να
γράψει τα συμπεράσματά της. για
να τα παρουσιάσει στην τάξη.**

1. Ερευνάται η πιθανότητα αυτοκτονίας του πιλότου
Στο μικροσκόπιο των ιταλικών διωκτικών αρχών το δυστύχημα

2. ΔΥΣΤΥΧΗΜΑ ΣΤΟ ΜΙΛΑΝΟ
'Ηθελε να αυτοκτονήσει ο πιλότος του «Ρόκουελ»

3. Αναπάντητα ερωτήματα
Ο γιος του πιλότου μιλά για πράξη εκδίκησης

 Η δημοσιογραφική είδηση είναι ένα είδος επικοινωνίας με μέσο το γραπτό λόγο. Ο πομπός (δημοσιογράφος) εκπέμπει ένα μήνυμα (είδηση), αλλά αυτό δε γίνεται απόλυτα και κατά τον ίδιο ακριβώς τρόπο αντιληπτό από όλους τους δέκτες (αναγνώστες), αφού είναι φυσικό όλοι οι δέκτες να μην έχουν τις ίδιες γνώσεις και τα ίδια βιώματα γύρω από το θέμα. Για παράδειγμα παίρνουμε τον παρακάτω τίτλο:

[Η «Βέροια» ξανάγινε «βασίλισσα» μετά από δέκα χρόνια!]

Ένας αναγνώστης αδαής περί τα αθλητικά θα μπορούσε να φανταστεί ότι η είδηση αφορά την πόλη Βέροια, ίσως μάλιστα να υπέθετε ότι πρόκειται για μια αναβίωση των

Ανθεστηρίων, της γιορτής των λουλουδιών που γινόταν παλαιότερα εκεί. Αντίθετα, ένας ποδοσφαιρόφιλος καταλαβαίνει ότι η είδηση αφορά την επιτυχία της ποδοσφαιρικής ομάδας «Βέροια», που στους αθλητικούς κύκλους έχει τον τίτλο «βασίλισσα», και οι αντιδράσεις του είναι ανάλογες με τη συμπάθεια ή την αντιπάθειά του προς την ομάδα. Φυσικά ακόμη και ο πρώτος αναγνώστης, που δε γνωρίζει το εξωγλωσσικό πλαίσιο¹, μπορεί να κατανοήσει το μήνυμα, αν γνωρίζει τους κανόνες της στίξης και αν προσέξει ότι η λέξη «Βέροια» είναι μέσα σε εισαγωγικά, ή αν παρατηρήσει ότι η είδηση περιέχεται

---

1. Εξωγλωσσικό πλαίσιο: η γνώση του κόσμου που είναι απαραίτητη για την ερμηνεία του μηνύματος.

στην αθλητική σελίδα. Εξάλλου το νόημα του τίτλου γίνεται φανερό, όταν ο αναγνώστης διαβάσει ολόκληρη την είδηση που αποτελείτο γλωσσικό πλαίσιο² του τίτλου.

---

2. Γλωσσικό πλαίσιο: το τμήμα του λόγου μέσα στο οποίο εμφανίζεται ένα γλωσσικό στοιχείο.

3 Παρεμβολή ξένου σχολίου στην είδηση

 Πολλές φορές ο δημοσιογράφος, ενώ δεν εκφράζει την άποψή του για το γεγονός, περιλαμβάνει στην είδησή του το σχόλιο που έκανε για το γεγονός κάποιο άλλο πρόσωπο.

Να διαβάσετε τα αποσπάσματα που ακολουθούν και να απαντήσετε στις ερωτήσεις: Ποιες λέξεις ή φράσεις αποτελούν το σχόλιο που μεταφέρει ο δημοσιογράφος; Με ποιους τρόπους δείχνει ότι πρόκειται για τη γνώμη κάποιου άλλου; Σε τι αποβλέπει αυτή η τακτική του:

▶ Χιτώνας που ανακαλύφθηκε πριν από δύο χρόνια σε χωριό της Εύβοιας κατά τη διάρκεια των ανασκαφών από ελληνοβρετανική αρχαιολογική αποστολή, είναι πιθανότατα το αρχαιότερο ένδυμα που έχει ανακαλυφθεί μέχρι σήμερα στην Ευρώπη, σύμφωνα με τη γνώμη των Ελλήνων ειδικών που ολοκληρώνουν τη συντήρησή του.

▶ Όπως ανακοίνωσε χθες το μεσημέρι στο Όσλο ο γραμματέας της νορβηγικής επιτροπής βραβείων Νόμπελ, το φετινό βραβείο απονέμεται στην πολιτικά, ανεξάρτητη οργάνωση εκατόν πενήντα χιλιάδων γιατρών και άλλων επιστημόνων από πενήντα και πλέον χώρες για «τις σημαντικές

υπηρεσίες της προς την ανθρωπότητα, για τη συμβολή της στην έγκυρη πληροφόρηση και για την προσπάθειά της να βοηθήσει τους λαούς να κατανοήσουν πόσο καταστροφικές θα είναι οι επιπτώσεις ενός πυρηνικού πολέμου...»

Χρησιμοποιώντας τις κατάλληλες εκφράσεις (π.χ. όπως ανακοίνωσε, όπως ανέφερε, όπως ισχυρίζεται, σύμφωνα με τη γνώμη κτλ.) και τα στοιχεία στίξης που χρειάζονται, να γράψετε σε οκτώ περίπου στίχους μια αθλητική είδηση, την οποία υποτίθεται ότι σχολιάζει πρώτα ο προπονητής της νικήτριας ομάδας και έπειτα ο προπονητής της ηττημένης.

4 Διαπλοκή του γεγονότος με το σχόλιο στην είδηση

 Το σχόλιο του δημοσιογράφου ορισμένες φορές συνυφαίνεται με την ανακοίνωση του γεγονότος, πράγμα που μπορεί να παραπλανήσει τον αναγνώστη και να θεωρήσει τη γνώμη του δημοσιογράφου ως εξακριβωμένο γεγονός.

Να διαβάσετε τα αποσπάσματα στην επόμενη σελίδα, να εντοπίσετε τα σχόλια και να βρείτε ποιος σχολιάζει κάθε φορά.

Σε ποια είδηση παρουσιάζεται το σχόλιο χωριστά από την ανακοίνωση του γεγονότος, και επομένως είναι ευδιάκριτο, και σε ποια συμβαίνει το αντίθετο;

---

1 Από πυρκαγιά που ξέσπασε χτες το απόγευμα στην Πεντέλη κινδύνεψε σοβαρά άλλος ένας εθνικός δρυμός στην Αττική. Η φωτιά ξεκίνησε στις τέσσερις η ώρα από τη ρεματιά, πίσω από το μοναστήρι του Παντοκράτορα. Έκαψε δέκα στρέμματα πευκοδάσους και απείλησε τα σπίτια της περιοχής. Άγνωστα παραμένουν ακόμα τα αίτια της πυρκαγιάς, μας είπε ο αστυνομικός διευθυντής της Ν. Αττικής, αλλά οι κάτοικοι μιλούν ανοιχτά για εμπρησμό.

2 Οι εμπρηστές χτύπησαν και πάλι στην Αττική. Αυτή τη φορά στην πευκόφυτη περιοχή Νταού Πεντέλης, με στόχο να κατακάψουν ό,τι είχε απομείνει από τις περσινές και τις προπερσινές πυρκαγιές που είχαν βάλει εκεί.

Χτες κινδύνεψαν το μοναστήρι του Παντοκράτορα και ο συνοικισμός. Αυτή τη φορά όμως δεν πέτυχαν και τόσο το σκοπό τους. Το σατανικό σχέδιό τους χάρη στη γιγαντιαία κινητοποίηση όλων των κρατικών φορέων, δεν ολοκληρώθηκε.

Να γράψετε σε δύο παραγράφους μια είδηση για ένα σημαντικό πραγματικό ή φανταστικό γεγονός (π.χ. για ένα αυτοκινητιστικό ατύχημα). Στην πρώτη παράγραφο να εκθέσετε το γεγονός και στη δεύτερη να παρουσιάσετε τα σχόλιά σας γι' αυτό.

Να συζητήσετε το απόσπασμα από το βιβλίο του Umberto Eco «Η Σημειολογία στην καθημερινή ζωή»:

Καλή είδηση για μένα. είναι αυτή που ξεχωρίζει τα γεγονότα από τις αξίες. Παράδειγμα: «Ένας άνθρωπος χτύπησε ένα σκύλο» (αυτό είναι το γεγονός). Τελεία.

«Το συμβάν για μένα είναι δυσάρεστο» (γνώμη που ανήκει στο χώρο των αξιών). Κακή είδηση είναι εκείνη στην οποία γνώμη και έκθεση του γεγονότος μπερδεύονται.

Παράδειγμα: «Ένας κακός άνθρωπος χτύπησε έναν κακόμοιρο σκύλο».

 Είδαμε ότι μερικές φορές, όταν το σχόλιο του δημοσιογράφου συγχέεται με την ανακοίνωση του γεγονότος, μπορεί να παραπλανηθεί ο αναγνώστης και να θεωρήσει την άποψη του δημοσιογράφου ως εξακριβωμένο γεγονός. Αυτό βέβαια δε σημαίνει ότι τα σχόλια που εμπειριέχονται σε μια είδηση έχουν οπωσδήποτε αρνητικά αποτελέσματα.

Αντίθετα, όταν ο δημοσιογράφος παραθέτει τις διάφορες ερμηνείες που υπάρχουν και εκφράζει τη δική του γνώμη με τρόπο που όλοι να το αντιλαμβάνονται ότι είναι προσωπική, φωτίζει το γεγονός και εξυπηρετεί την αλήθεια. Δείχνει ότι σέβεται τον αναγνώστη, αφού δεν του επιβάλλει την άποψή του, αλλά τον αφήνει ελεύθερο να κρίνει μόνος του.

Λεξιλόγιο (σχετικό με το σχόλιο και την είδηση)

Στις φράσεις που ακολουθούν να προσδιορίσετε τις σημασίες των λέξεων **γεγονός** και **σχόλιο**:

▶ Το γεγονός ότι εκείνοι που παρακολουθούν τις ειδήσεις στην τηλεόραση ή στο ραδιόφωνο είναι συνήθως και τακτικοί αναγνώστες των εφημερίδων ενισχύει την άποψη ότι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης βρίσκονται μεταξύ τους σε σχέση μάλλον συμπληρωματική παρά ανταγωνιστική.

▶ Οι ταινίες των επικαίρων αποτελούν εντυπωσιακές μαρτυρίες για τον ιστορικό, γιατί παρουσιάζουν τα γεγονότα σε όλη τους τη δραματικότητα.

▶ Είναι γεγονός ότι στην εποχή μας οι άνθρωποι βομβαρδίζονται από έναν καταιγισμό πληροφοριών.

▶ Η συνθήκη του Λονδίνου (3 Φεβρουαρίου 1830) ανακοινώθηκε από τους πρεσβευτές των Τριών

Δυνάμεων στην Υψηλή Πύλη, που βρέθηκε προ τετελεσμένου γεγονότος και αναγκάστηκε να δεχτεί την ανεξαρτησία της Ελλάδας.

▶ Η παράσταση προκάλεσε ευμενή σχόλια.

▶ Πολύτιμα, για τη φιλολογική μελέτη των Ομηρικών επών είναι τα πλούσια σχόλια, που έγραψε ο αρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης Ευστάθιος (12ος μ.Χ. αιώνας).

Σημείωση: Για τις λέξεις αυτές το λεξικό δίνει τις ακόλουθες σημασίες:

γεγονός: α) πράξη που έχει συντελεστεί, συμβάν π.χ. Η μάχη του Μαραθώνα υπήρξε ένα από τα σπουδαιότερα γεγονότα των ελληνοπερσικών πολέμων β) πράγμα βέβαιο, αναμφισβήτητο·

π.χ. Είναι γεγονός ότι παραιτείται η διοίκηση του συλλόγου·

γ) δεδομένο, βάση συλλογισμού ή συμπεράσματος· π.χ. Το γεγονός ότι έχουμε κοινά συμφέροντα επιβάλλει...

δ) τετελεσμένο γεγονός: πράξη ή συμβάν που δεν μπορεί να αλλάξει και που είμαστε αναγκασμένοι να το δεχτούμε με ή χωρίς τη θέλησή μας· π.χ. Τον έφερε προ τετελεσμένου γεγονότος.

σχόλιο: α) σύντομη ερμηνεία λέξεων και φράσεων ενός κειμένου, ιδιαίτερα κειμένου των αρχαίων συγγραφέων και ποιητών· π.χ. Σχόλια στον Όμηρο· β) κρίση για γεγονότα ή πράξεις· π.χ. Σχόλια του Τύπου για τις δηλώσεις του πρωθυπουργού.

Να συνδυάσετε τις λέξεις με τα κατάλληλα επίθετα και να σχηματίσετε φράσεις

σχόλια, κριτική, είδηση, γεγονός

π.χ. Ένα απροσδόκητο γεγονός τον υποχρέωσε να αναβάλει το ταξίδι του.

Να κατατάξετε κλιμακωτά από τα ασθενέστερα στα ισχυρότερα τα συνώνυμα της διπλανής στήλης:

- α) εγκρίνω, προσυπογράφω, ενστερνίζομαι**
- β) πολεμική, αποδοκιμασία, στιγματισμός**
- γ) έχω τη γνώμη, έχω την εντύπωση, έχω την πεποίθηση**

Να προσθέσετε στις παραπάνω ομάδες λέξεων όσα περισσότερα συνώνυμα μπορείτε να βρείτε.

Να βρείτε τα αντώνυμα των λέξεων:

υποκειμενικός, μεροληπτικός, προκατειλημμένος, επηρεασμένος, κομματισμένος.

Να συνδυάσετε τα ουσιαστικά αλήθεια και γνώμη με όσα περισσότερα ρήματα μπορείτε και να σχηματίσετε φράσεις, π.χ. Παραποιώ την αλήθεια.

Να βάλετε μπροστά από κάθε φράση της ομάδας Β τον αριθμό που αντιστοιχεί στην κατάλληλη λέξη από την ομάδα Α:

ΟΜΑΔΑ Α

1. προκατάληψη	2. πρόληψη
3. δεισιδαιμονία	4. απόφθεγμα
5. γνωμάτευση	6. εικασία
7. κριτική (επιστημονική, καλλιτεχνική)	
8. δογματική γνώμη	
9. πρόκριση	10. προδικάζω

ΟΜΑΔΑ Β

- παράλογος φόβος για το άγνωστο ή το μυστηριώδες
- έγκυρη, γνώμη ειδικού
- σχηματισμός κρίσης με βάση κάποια δεδομένα

- προκαταρκτική κρίση
- γνώση αβασάνιστη που προέρχεται από κάποια επίδραση
- γνώμη που δε βασίζεται στη λογική, αλλά καθιερώθηκε από την παράδοση
- αναιτιολόγητη κρίση
- εμπειριστατωμένη μελέτη, αιτιολογημένη και αναλυτική κρίση
- σύντομη κρίση με αναμφισβήτητο κύρος που διατυπώνεται σαν γνωμικό
- αποφεύγω να εκφέρω αμέσως γνώμη
- προεξοφλώ, κρίνω προκαταβολικά

Να επιλέξετε τις κατάλληλες λέξεις από τα παρακάτω λεξιλόγια και να συμπληρώσετε τα κενά των αντίστοιχων παραγράφων:

Φραγμοί, σοβαρές κυρώσεις,
κυκλοφορεί, καθεστώς,
ελευθεροτυπίας, λογοκρισία,
κυβερνητικές εντολές, ασφυκτικό
κλοιό, εμπόλεμη κατάσταση,
υπάγεται, έλεγχο, ελεύθερης
γνώμης, δικτατορικά, φρόνημα.

1 «Ο Τύπος δεν ..... πάντοτε
υπό ..... ελευθερίας. Κατά
καιρούς και κατά χώρες επιβάλλο-
νται ..... μεγαλύτεροι ή
μικρότεροί της .....
..... και η .....
είτε σε ειρήνη είτε σε πόλεμο
δημιουργεί έναν .....
..... στην έκφραση της
..... Έτσι συχνά ο
Τύπος, ιδίως στα .....
καθεστώτα, ούτε το .....
του λαού εκφράζει ούτε όλες τις
ειδήσεις παρουσιάζει, ούτε τις εκθέ-

τει, όπως πραγματικά έχουν. Και αν
καμιά φορά ξεφύγει από τις .....

.....
υποβάλλεται σε .....

Όταν μια χώρα βρίσκεται σε .....

..... ο Τύπος

..... σε κρατικό .....

..... όχι μόνο ως προς το

..... των ειδήσεων,

αλλά και στο τι θα αναγραφεί και

πώς θα παρουσιαστεί».

Κύριο άρθρο, τηλεοπτικά, επικαιρότητας, σχόλια, χρηματιστηρίου, ειδήσεις, επισκοπήσεις, σχολιασμό, ειδικούς, καλλιτεχνική, κριτικής.

2 «Έτσι σήμερα οι εφημερίδες περιλαμβάνουν ..... για την εσωτερική και εξωτερική πολιτική, ... πάνω στα γεγονότα της ..... , την κίνηση του ..... , οικονομικές σελίδες (στις σοβαρότερες εφημερίδες δημοσιεύονται ..... για τα οικονομικά προβλήματα από ..... επιστήμονες) και άλλες που αναφέρονται στην ..... ζωή, τόσο με τη μορφή ειδήσεων, όσο και με την άσκηση ..... στα έργα που παίζονται

στο θέατρο, στον κινηματογράφο
και σε μικρότερη έκταση στα .....
..... προγράμματα».

Θέματα για συζήτηση και έκφραση-έκθεση

(σχετικά με την πληροφόρηση ,
τη δημοσιογραφία και τον Τύπο)

Να σχολιάσετε το δημοσιογραφικό
ορισμό της είδησης και να
προσπαθήσετε να βρείτε ανάλογα
παραδείγματα:

Αν μια χαριτωμένη κυρία βγει στο
δρόμο με το σκυλάκι της στην
αγκαλιά, αυτό δεν είναι είδηση. Αν
το σκυλάκι δαγκώσει την κυρία,
αυτό πάλι δεν είναι είδηση. Αν
όμως η κυρία δαγκώσει το σκυλάκι,
αυτό είναι είδηση.

Να σχολιάσετε τη σημασία του μύθου στην επόμενη σελίδα:

Ρώτησαν κάποτε ένα μυθικό βασιλιά: – Άρχοντα, αν έχανες όλα σου τ' αγαθά, ποιο απ' αυτά τα πέντε θα ήθελες να σου μείνει τελευταίο; Η ελευθερία, η υγεία, το χρυσάφι, η σοφία ή η δόξα; Κι εκείνος αποκρίθηκε: – Οι πληροφορίες! Δώστε μου πληροφορίες και όλα τα άλλα τα ξαναβρίσκω.

Με βάση τον ορισμό και τη δημοσιογραφική είδηση, που ακολουθεί, να συζητήσετε το φαινόμενο της παραπληροφόρησης καινά γράψετε μια έκθεση σχετική με αυτό: Ποιοι παράγοντες συνήθως το προκαλούν και ποιες μπορεί να είναι οι συνέπειες του; Γιατί ο κόσμος παρασύρεται μερικές φορές από την παραπληροφόρηση:

Παραπληροφόρηση: σκόπιμη διάδοση ψεύτικων ειδήσεων με στόχο να οδηγηθεί η κοινή γνώμη προς ορισμένη κατεύθυνση: π.χ. πληροφορίες για κατάρρευση της οικονομίας.

(Από τα λεξικά)

Ύποπτη φημολογία για μεγάλο σεισμό προκάλεσε υστερία στη Θεσσαλονίκη.

(Από τις εφημερίδες)

Ποιες συνέπειες μπορεί να έχει στις προσωπικές μας σχέσεις η διάδοση μιας φήμης που αφορά την ιδιωτική μας ζωή;

Καθημερινά παίρνουμε, αλλά και δίνουμε, πληροφορίες για διάφορα γεγονότα.

Ποια στάση νομίζετε ότι πρέπει να διαμορφώνουμε ως δέκτες των πληροφοριών αυτών και ποια ευθύνη πιστεύετε ότι έχουμε ως πομποί;

«Η δημοσιογραφία είναι εκπληκτικό και τρομακτικό προνόμιο». Με ποια επιχειρήματα υποστηρίζει την άποψη αυτή η Ο. Φαλάτσι στο απόσπασμα που παρατίθεται; Να συζητήσετε τη σχέση της δημοσιογραφίας με την ιστορία.

Γι' αυτό ακριβώς αγαπώ τη δημοσιογραφία. Και γι' αυτό φοβάμαι τη δημοσιογραφία. Ποιο άλλο επάγγελμα σου επιτρέπει να γράφεις την ιστορία την ίδια ακριβώς στιγμή που πραγματώνεται και να είσαι ταυτόχρονα και αυτόπτης μάρτυρας; Η δημοσιογραφία είναι εκπληκτικό και τρομακτικό προνόμιο. Δεν είναι συμπτωματικό το γεγονός ότι αν έχεις επίγνωση του λειτουργήματός σου, σε βασανίζουν άπειρα συμπλέγματα ανεπάρκειας. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι, κάθε φορά που ζω ένα συνταρακτικό περιστατικό ή που έχω μια σημαντική συνάντηση, με πιάνει κάτι σαν αγωνία, ένας φόβος μήπως τα μάτια μου δεν είναι αρκετά, μήπως τ' αυτιά μου δεν είναι αρκετά, μήπως το μυαλό μου δεν είναι αρκετό, για να κοιτάξω,

να ακούσω, και να καταλάβω σαν σαράκι φωλιασμένο μέσα στο ξύλο της ιστορίας. Δεν είμαι υπερβολική, ξέρεις, όταν δηλώνω πως σε κάθε επαγγελματική μου εμπειρία αφήνω κομμάτια από την ψυχή μου.

(Οριάνα Φαλάτσι, Συνάντηση με την ιστορία)

Να αναλύσετε και να συζητήσετε τις αρχές της δημοσιογραφίας:

«Μερικές από τις βασικές αρχές που περιλαμβάνονται στον ηθικό κώδικα των δημοσιογράφων είναι η κοινωνική ευθύνη και η επαγγελματική ακεραιότητα του δημοσιογράφου, ο σεβασμός της ιδιωτικής ζωής και της αξιοπρέπειας του ανθρώπου, ο σεβασμός του δημόσιου συμφέροντος και η δυνατότητα του κοινού να έχει πρόσβαση και

συμμετοχή στα μέσα μαζικής ενημέρωσης.»

Σύμφωνα με το σχετικό άρθρο από την Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, υπάρχει στενή σχέση ανάμεσα στο δικαίωμα για την ελευθερία της γνώμης και της έκφρασης και στο δικαίωμα για την ελευθερία της πληροφόρησης και της επικοινωνίας. Προσπαθήστε να διερευνήσετε αυτή τη σχέση.

«Καθένας έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της γνώμης και της έκφρασης, που σημαίνει το δικαίωμα να μην υφίσταται δυσμενείς συνέπειες για τις γνώμες του, και το δικαίωμα να αναζητεί, να παίρνει και να διαδίδει πληροφορίες και ιδέες, με οποιοδήποτε μέσο

έκφρασης, και από όλο τον κόσμο.

(Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, άρθρο 19)

Να διαβάσετε τα κείμενα που ακολουθούν (1, 2, 3) και να απαντήσετε στις ερωτήσεις:

- ▶ α) Τι είναι Τύπος και γιατί ονομάστηκε τέταρτη εξουσία; β) Ποιες είναι οι άλλες τρεις εξουσίες; γ) Ποιο σκοπό εξυπηρετεί η διάκριση των εξουσιών;**
- ▶ Ποιοι παράγοντες καθόρισαν την εξέλιξη του Τύπου από το 1500 μ.Χ. ως τις μέρες μας;**
- ▶ Ποιες είναι οι επιδράσεις του Τύπου στην κοινή γνώμη; Πότε οι επιδράσεις αυτές είναι θετικές και πότε αρνητικές;**

1 Τύπος κυρίως λέγεται η τυπογραφία και γενικότερα η δημοσιογραφία στο σύνολό της: το σύνολο των εφημερίδων και περιοδικών μαζί με τους δημοσιογράφους, τους τυπογράφους αλλά και τα μηχανήματα που χρησιμοποιούνται. Προστίθενται σ' αυτά η λειτουργία και η εξουσία που ασκούν στην κοινή γνώμη οι εφημερίδες και τα περιοδικά. Η εξουσία αυτή, που ονομάστηκε από πολλούς τέταρτη εξουσία, ασκεί κυριαρχική επιρροή στην κοινή γνώμη που διαμορφώνεται στη σημερινή της μορφή από τη δημοσιογραφία.

(Από τα λεξικά)

2 Στην ιστορία του Τύπου διακρίνουν τρεις φάσεις: Την πρώτη (1500-1789), κατά την οποία

ο Τύπος είναι απολυταρχικός και στηρίζεται στο δόγμα ότι «η αλήθεια είναι προνόμιο της εξουσίας»· τη δεύτερη (1789-1939), κατά την οποία ο Τύπος είναι φιλελεύθερος και πρεσβεύει ότι η αλήθεια είναι προϊόν διαλόγου, και την τρίτη φάση (1939-), κατά την οποία ο Τύπος είναι πληροφοριακός και πιστεύει ότι η αλήθεια βγαίνει από το πλήθος των πληροφοριών.

Είναι αξιοσημείωτο ότι και οι τρεις αυτές μεγάλες φάσεις στην ιστορία του Τύπου συνοδεύονται από ανάλογα άλματα στη βιομηχανία και την τεχνολογία των μαζικών μέσων. Ο αυταρχικός Τύπος λειτουργούσε με τα κινητά μεταλλικά στοιχεία του Γουτεμβέργιου (1440) και με τα επίπεδα χειροκίνητα πιεστήρια·

οι εφημερίδες τύπωναν ελάχιστα αντίτυπα και περιείχαν πολύ λίγες ειδήσεις, από τις οποίες οι περισσότερες ήταν ανακοινώσεις της εξουσίας. Ο φιλελεύθερος στηρίχτηκε στο περιστροφικό πιεστήριο του Νέλσον (1851) και αργότερα στη λινοτυπική μηχανή του Μεργεντάλερ (1885). Οι εφημερίδες τύπωναν περισσότερα φύλλα. Δημοσιεύτηκαν άρθρα, σχόλια, γνώμες και κάπως περισσότερες ειδήσεις. Ο πληροφοριακός Τύπος στηρίχτηκε στις τελειότερες λινοτυπικές μηχανές και σε μεγάλα ταχυπιεστήρια. Σήμερα καλπάζει με τη φωτοστοιχειοθεσία και τα πιεστήρια όφσετ, όπου οι ειδήσεις κατέχουν κυρίαρχη θέση.

(Χ. Πασαλάρης, Μια ζωή τίτλοι,
Διασκευή)

3 Ο Τύπος ελέγχει και οδηγεί και το λαό να ελέγχει, άρα οδηγεί το λαό στο να σκέπτεται και να ζει την πολιτική ζωή της δημοκρατίας. Ο Τύπος διαφωτίζει, καθοδηγεί και διαμορφώνει κυριολεκτικά την κοινή γνώμη, αυτή τη διάχυτη δύναμη που έμμεσα ή άμεσα επηρεάζει κατά ένα βαθμό κάθε απόφαση, κάθε κίνηση μέσα στο μηχανισμό της πολιτικής ζωής. Η δύναμη αυτή είναι απέραντη, είναι κυριολεκτικά ακαταμέτρητη. Η εφημερίδα με ένα δημοσίευσμά της κάνει το καλό ή το κακό, όχι μόνο μια φορά, όπως συμβαίνει με τους άλλους ανθρώπους, αλλά τόσες χιλιάδες φορές όσες χιλιάδες φύλλα της θα πουληθούν και θα διαβαστούν.

(Μ. Στασινόπουλος, Προβλήματα Τύπου και δημοσιογραφίας, Εκδ. Ε.Σ.Η.Ε.Α, Αθήνα 1977)

Συμφωνείτε ή διαφωνείτε με την άποψη ότι ο Τύπος μπορεί να στηρίξει το δημοκρατικό πολίτευμα;

Υποστηρίξτε τη θέση σας με τα κατάλληλα επιχειρήματα και, εφόσον συμφωνείτε, δείξτε με ποιες προϋποθέσεις μπορεί ο Τύπος να παίξει αυτό το ρόλο.

Ατομική εργασία

α) Να παρουσιάσεις το περιοδικό που διαβάζεις συνήθως, περιγράφοντας αναλυτικά την εμφάνιση του (σχήμα, εκτύπωση, εικονογράφηση) και τα περιεχόμενά του (τακτική ύλη, έκτακτη ύλη, συνεργάτες).

Να ασκήσεις κριτική στο περιοδικό επισημαίνοντας τα θετικά και τα αρνητικά σημεία του.

β) Με βάση την παραπάνω γραπτή εργασία να κάνεις ένα δελτίο με τα στοιχεία του περιοδικού, δηλαδή να γράψεις τον τίτλο, τη συχνότητα της έκδοσης, την τιμή του και το χαρακτηρισμό του περιοδικού ανάλογα με την ύλη του ή το κοινό στο οποίο απευθύνεται. Ο χαρακτηρισμός αυτός συνήθως αναγράφεται στο εξώφυλλο ή στην πρώτη σελίδα του περιοδικού.

γ) Να συγκεντρώσετε τέλος όλα τα δελτία και να κάνετε στατιστική, για να διαπιστώσετε ποια είναι τα πιο δημοφιλή περιοδικά στην τάξη.

Ομαδική εργασία

Έρευνα

α) Εργαστείτε σε ομάδες και καταγράψτε τα πιο αξιόλογα κατά την κρίση σας περιοδικά που θα βρείτε σε ένα κεντρικό βιβλιοπωλείο ή σε μία βιβλιοθήκη. Η καταγραφή να γίνει σε δελτία παρόμοια με τα προηγούμενα.

β) Ταξινομήστε ύστερα τα δελτία με δύο τρόπους: Πρώτα ανάλογα με την ύλη τους: περιοδικά με εγκυκλοπαιδική ή ποικίλη ύλη. περιοδικά για την πολιτική επικαιρότητα, τις τέχνες, τις επιστήμες, κλαδικά, επαγγελματικά, σατιρικά περιοδικά κτλ. Ύστερα ανάλογα με το κοινό στο οποίο απευθύνονται: περιοδικά που αφορούν όλο τον κόσμο ή κάποιο ειδικό αναγνωστικό κοινό, ορισμένο φύλο, επάγγελμα, κτλ.

γ) Να παρατηρήσετε και να συγκρίνετε τις γλωσσικές ποικιλίες που χρησιμοποιούνται στα διάφορα περιοδικά σε σχέση με τα περιεχόμενά τους και το κοινό στο οποίο απευθύνονται.

δ) Να συζητήσετε για τα περιοδικά που απευθύνονται στους νέους: Τι εμφάνιση και τι περιεχόμενο έχουν; Σας ικανοποιούν απόλυτα; Ποια ενδιαφέροντά σας δεν καλύπτουν;

Πώς θα θέλατε ένα περιοδικό που απευθύνεται στους νέους;

Αναφερθείτε στην εμφάνισή του, στο είδος, στην ποιότητα και στην οργάνωση της ύλης του.

Συζητήστε για τα κόμικς.

Επιμέρους θέματα της συζήτησής σας μπορούν να αποτελέσουν:

η αγάπη που δείχνουν τα παιδιά για τα κόμικς (πού οφείλεται κτλ.) η επίδραση που ασκούν τα κόμικς στα παιδιά· τα κόμικς ως επικοινωνιακό μέσο: το περιεχόμενό τους, οι ήρωές τους, η γλώσσα τους, η αφηγηματική τους δυνατότητα· η ταχύτητα διάδοσης των κόμικς - σημειώστε ότι παρουσιάστηκαν πρώτη φορά στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής στα τέλη του 19ου αιώνα και μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα διαδόθηκαν σε όλο τον κόσμο.

Από video του Οργανισμού ΑντιΣεισμικής Προστασίας (ΟΑΣΠ) για την αντισεισμική προστασία.

Είδση

II. Η Οργάνωση και η Παρουσίαση της Είδσης

---

1 Η οργάνωση της είδησης

ΤΥΦΛΟΣ ΠΕΦΤΕΙ ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ ΓΙΑ ΝΑ ΣΩΣΕΙ ΣΥΜΜΑΘΗΤΗ ΤΟΥ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Του ανταποκριτή μας.

ΣΥΓΚΛΟΝΙΣΤΙΚΕΣ στιγμές, γεμάτες ανθρωπιά, διαδραματίστηκαν χτες στη Νέα Παραλία Θεσσαλονίκης, όταν νεαρός τυφλός βούτηξε με αυτοθυσία στα παγωμένα νερά για να σώσει συνάδελφό του που, λίγο πριν, είχε πέσει στη θάλασσα. Δεν τα κατάφερε, όμως, και ο ίδιος γλίτωσε τον πνιγμό χάρη σ' έναν περαστικό νεαρό που τον ανέσυρε.

Πνίγηκε ο Γεώργιος Ποντικάκης, 35 χρόνων, από τα Χανιά, που είχε μειωμένη όραση, ενώ στο

νοσοκομείο «Αγία Σοφία» της Θεσσαλονίκης νοσηλεύεται με ισχυρό νευρικό κλονισμό ο τυφλός Ελευθέριος Λάμπρου, 27 χρονών, από το Βροντερό Καστοριάς.

Οι δυο φίλοι, μαθητές της Σχολής Τυφλών Θεσσαλονίκης, έκαναν χτες το απόγευμα Βόλτα στη Νέα Παραλία στο χώρο μπροστά από το ξενοδοχείο «Μακεδονία Παλλάς», όπως συνήθιζαν καθημερινά, μετά το φαγητό και τα εργαστήρια. Σε κάποια στιγμή, και ενώ περπατούσαν πλάι στη θάλασσα, ο επιληπτικός Ποντικάκης έπαθε ξαφνικά κρίση και έπεσε στη θάλασσα.

Ο Λάμπρου τότε, ακούγοντας το φίλο του να καλεί σε βοήθεια, δεν έχασε καιρό και έπεσε να τον σώσει. Το γεγονός αντιλήφθηκε ο διερχόμενος 24χρονος Γιάννης Ψάλτου, που έτρεξε να βοηθήσει:

«Είδα τον Λάμπρου να πέφτει στο νερό και έτρεξα αμέσως, μας είπε ο νεαρός Ψάλτου. Σε απόσταση πέντε περίπου μέτρων, τον είδα να παλεύει να κρατήσει στην επιφάνεια τον Ποντικάκη, ενώ ταυτόχρονα τον τραβούσε προς τα έξω. Άρχισε όμως να χάνει τις δυνάμεις του και εγώ ετοιμάστηκα να βουτήξω. Κατέβηκα από την προβλήτα στο περβάζι και τότε διαπίστωσα ότι ο Ποντικάκης χάθηκε στο βυθό, ενώ ο Λάμπρου επέπλεε. Το κύμα τον έσπρωχνε προς τα έξω σιγά σιγά. Άπλωσα το πόδι μου και αυτός σε μια ύστατη προσπάθεια κατάφερε να πιαστεί, και έτσι τον έβγαλα έξω».

Στο μεταξύ είχαν συγκεντρωθεί στο χώρο πολλοί περαστικοί και ο Ψάλτου με τη βοήθειά τους ανέτρεψε το σώμα του λιπόθυμου πλέον

νεαρού τυφλού, για να βγει το νερό που είχε καταπιεί.

Ο Λάμπρου μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο «Αγία Σοφία», ενώ το πτώμα του άτυχου Ποντικάκη ανασύρθηκε από άντρες του Λιμενικού.

Όπως μας είπε ο διευθυντής της Σχολής Τυφλών, «Ο Ποντικάκης είχε πάει στη Σχολή πριν από τέσσερις μήνες και παρακολουθούσε μαθήματα. Είχε βέβαια μειωμένη όραση, αλλά κυκλοφορούσε άνετα

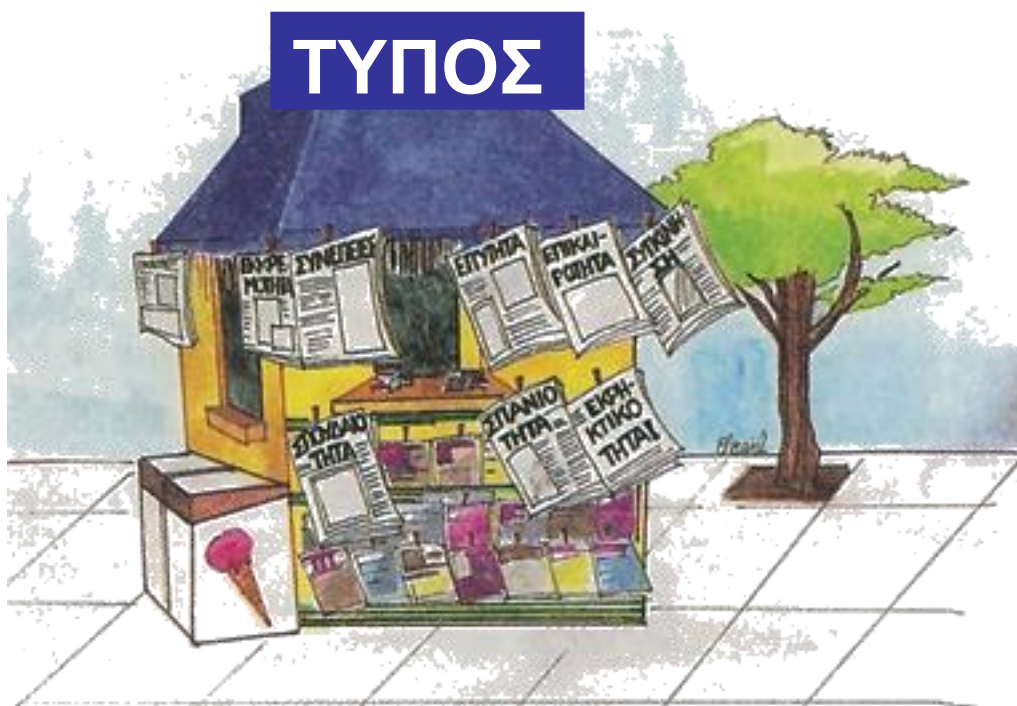
στους δρόμους και σύντομα θα έπαιρνε από την αστυνομία άδεια μικροπωλητή. Ο Λάμπρου ήταν μόνο ενάμιση μήνα στη Σχολή».

 Αν διαβάσουμε προσεκτικά το κείμενο, θα παρατηρήσουμε ότι ο δημοσιογράφος αναπτύσσει την είδηση σε τρεις βαθμίδες: πρώτα συνοψίζει τα γεγονότα σε μια περίοδο που αποτελεί τον τίτλο της είδησης· ύστερα τα εκθέτει περιληπτικά στις δύο πρώτες παραγράφους και τέλος τα διηγείται αναλυτικά στο κύριο σώμα του κειμένου. Έχει δηλαδή το κείμενο τη μορφή που ονομάζεται στη δημοσιογραφική γλώσσα «ανεστραμμένη πυραμίδα», γιατί αρχίζει από το πιο σημαντικό και προχωρεί στο λιγότερο σημαντικό.

Στη μορφή αυτή οι δύο πρώτες παράγραφοι αποτελούν την ειδησεογραφική περίληψη.

Μπορείτε να πείτε τώρα γιατί οι δημοσιογράφοι ακολουθούν την τακτική αυτή;

Σκεφτείτε τους λόγους για τους οποίους διαβάζουν οι άνθρωποι την εφημερίδα.

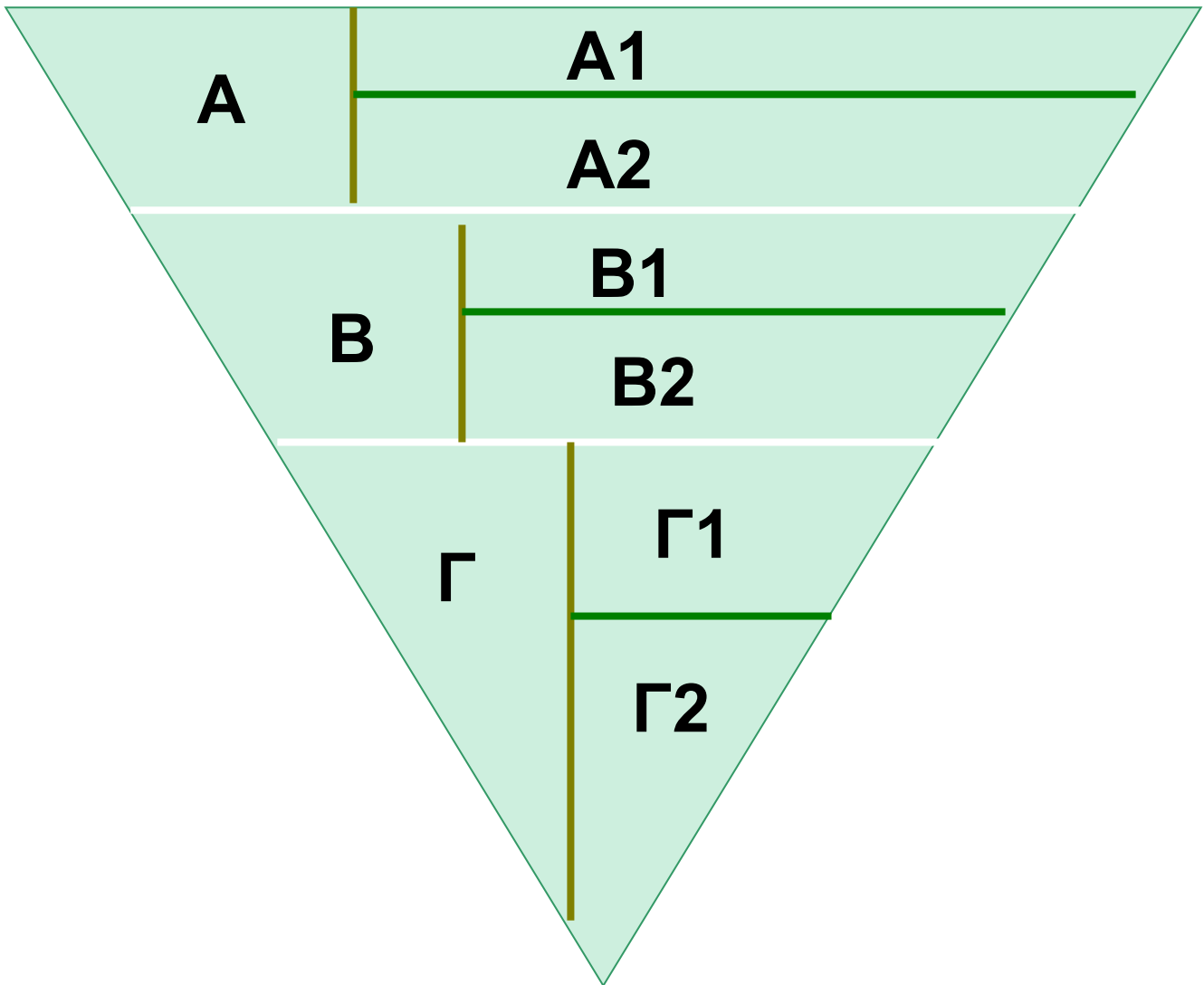

 Για να παρουσιάσουμε ένα γεγονός, δηλώνουμε συνήθως τον τόπο, τον τρόπο, την αιτία, το σκοπό, το αποτέλεσμα, ενώ για τα πρόσωπα που συμμετέχουν αναφέρουμε το όνομα, την ηλικία, την καταγωγή, το επάγγελμα ή κάποιο ιδιαίτερο χαρακτηριστικό τους που μπορεί να έχει σχέση με το γεγονός. Ακολουθούμε δηλαδή τους δημοσιογραφικούς κανόνες, σύμφωνα με τους οποίους η είδηση πρέπει να απαντήσει στα ερωτήματα τι, ποιος, πού, γιατί, πώς και πρέπει να είναι γραμμένη με συντομία, σαφήνεια, ακρίβεια, με απλό αλλά ελκυστικό ύφος.

Ο ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ

Η ανεστραμμένη πυραμίδα
της είδησης

A ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΒΑΘΜΙΔΑ
τη γενική

A1 ΣΤΟΝ ΤΙΤΛΟ ΤΗΣ ΕΙΔΗΣΗΣ

A2 ΣΥΝΟΨΙΖΕΙ

Τα γεγονότα σε μια περίοδο λόγου:
(«Τυφλός πέφτει στη θάλασσα, για να σώσει συμμαθητή του»).

B ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΒΑΘΜΙΔΑ
την ειδικότερη

B1 ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΠΕΡΙΛΗΨΗ

B2 ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ

περιληπτικά τα ΚΥΡΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ
της είδησης στις δύο πρώτες
παραγράφους: 1η παράγραφος:
«Συγκλονιστικές... ανέσυρε»
2η παράγραφος:
«Πνίγηκε... Καστοριάς»

**Γ ΣΤΗΝ ΤΡΙΤΗ ΒΑΘΜΙΔΑ
την αναλυτική**

**Γ1 ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΤΗΣ ΕΙΔΗΣΗΣ**

**Γ2 ΕΚΘΕΤΕΙ αναλυτικά
τα γεγονότα στις υπόλοιπες
παραγράφους: « Οι δύο φίλοι...ήταν
μόνο ενάμιση μήνα στη Σχολή».**

**Αντλώντας από το δημοσιογραφικό
κείμενο τα κατάλληλα στοιχεία:**

- α) Να συμπληρώσετε τον
παρακάτω πίνακα και
β) να απαντήσετε στις ερωτήσεις
που ακολουθούν μετά τον πίνακα.**

		ΠΡΟΣΩΠΑ	ΧΡΟΝΟΣ	ΤΟΠΟΣ
ΤΙΤΛΟΣ	τυφλός	συμμαθητής		
ΠΕΡΙ-ΛΗΨΗ	<u>φίλοι</u> περαστικός νεαρός			
ΑΝΑΠΤΥΞΗ				

	ΠΡΑΞΗ Α΄	ΠΡΑΞΗ Β΄	ΠΡΑΞΗ Γ΄
ΤΙΤΛΟΣ	ο τυφλός (Λ) πέφτει στη θάλασσα σκοπός:		
ΠΕΡΙ-ΛΗΨΗ	αποτέλεσμα: συνέπειες	ο Π. έπεσε στη θάλασσα	ο περαστικός νεαρός (Ψ) ανέσυρε τον Λ.
ΑΝΑ-ΠΤΥΞΗ		αιτία:	

1. Με ποια σειρά εμφανίζονται τα τρία βασικά πρόσωπα που παίρνουν μέρος στα γεγονότα και ποια χαρακτηριστικά τους προβάλλονται στις διάφορες βαθμίδες στις οποίες αναπτύσσεται το θέμα; Γιατί ο δημοσιογράφος ακολουθεί αυτή την τακτική στην παρουσίαση των προσώπων;

2. Από τις τρεις βασικές πράξεις-γεγονότα ποια είναι η πιο σημαντική για το δημοσιογράφο και ποιο στοιχείο της πράξης προβάλλεται ιδιαίτερα; Να δικαιολογήσετε τις επιλογές του δημοσιογράφου.

3. Ποια είναι η γνώμη (το σχόλιο) του δημοσιογράφου για το γεγονός και με ποιον τρόπο την προβάλλει;

4. Νομίζετε ότι ο τίτλος της είδησης είναι πετυχημένος; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

5. Η είδηση βασίζεται στις πληροφορίες που άντλησε ο δημοσιογράφος με συνεντεύξεις από διάφορα πρόσωπα. Από ποια πρόσωπα φαίνεται ότι πήρε συνέντευξη ο δημοσιογράφος, σε ποια σημεία του κειμένου παρεμβάλλει αυτούσια αποσπάσματα των συνεντεύξεων και ποιο σκοπό εξυπηρετεί αυτή η παρεμβολή;

2 Η οπτική γωνία του δημοσιογράφου στην είδηση

Από τις προηγούμενες παρατηρήσεις συμπεραίνουμε ότι ο δημοσιογράφος δεν καταγράφει απλώς σαν ουδέτερος παρατηρητής τα γεγονότα, αλλά τα αξιολογεί και τα παρουσιάζει με την ανάλογη έμφαση, τα ερμηνεύει· αυτό σημαίνει ότι τα βλέπει από μια ορισμένη οπτική γωνία. Στην προηγούμενη λ.χ. είδηση γίνεται φανερό ότι, για το δημοσιογράφο, το σημαντικότερο στοιχείο δεν είναι ούτε ο θάνατος του Ποντικάκη ούτε η σωτήρια επέμβαση του Ψάλτη, αλλά η προσπάθεια ενός τυφλού, του Λάμπρου, να σώσει το συνάδελφό του. Η πράξη αυτή, ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα της, για το δημοσιογράφο είναι ηρωική.

Γι' αυτό και γύρω σ' αυτήν εστιάζει την αφήγησή του. Αυτό σημαίνει ότι βλέπει το γεγονός από ορισμένη οπτική γωνία, από την οποία κοιτάζοντάς το ιεραρχεί τα σημεία του (τις πληροφορίες) και τα κατανέμει ανάλογα με τη βαρύτητά τους στον τίτλο, στην περίληψη και στην ανάπτυξη της είδησης. Άλλωστε τη γνώμη του για το γεγονός την προβάλλει και άμεσα με το σχόλιο που προτάσσει στην αρχή κιάλας της είδησης.

Δοκιμάστε τώρα να ξαναγράψετε την είδηση για τον τυφλό, αξιολογώντας την και ερμηνεύοντάς την με διαφορετικό τρόπο.

Κοιτάξτε την δηλαδή από τη δική σας οπτική γωνία. Μπορείτε π.χ. να κάνετε πρωταγωνιστή τον Ψάλτου,

οπότε θα υπογραμμίσετε ανάλογα και την πράξη του. Είναι δυνατόν μάλιστα να προσθέσετε, αν το κρίνετε απαραίτητο, και άλλα στοιχεία φανταστικά. Ανάλογος, φυσικά, θα είναι και ο τίτλος της είδησης.

Να επιλέξετε δύο τίτλους και να γράψετε τις αντίστοιχες ειδήσεις.

Πρώτα πρώτα να φανταστείτε τα γεγονότα, να καθορίσετε την οπτική γωνία της αφήγησης και να τα εκθέσετε συνοπτικά σε 10-15 στίχους.

Ύστερα να τα παρουσιάσετε αναλυτικά σε 45-60 στίχους, παρεμβάλλοντάς στη διήγησή σας αποσπάσματα από υποθετικές συνεντεύξεις. Αν θέλετε να δώσετε έμφαση στις ειδήσεις σας, μπορείτε να τις παρουσιάσετε με την κατάλληλη εικονογράφηση. Να σχεδιάσετε π.χ. ένα σκίτσο, μια γελοιογραφία ή να κολλήσετε κάποιες φωτογραφίες από τον Τύπο.

- ▶ Βρήκαν πεντακόσιες χιλιάδες δραχμές και τις παρέδωσαν!**
- ▶ Εντυπωσιακή απόδραση κρατούμενου με ελικόπτερο.**
- ▶ Παρά λίγο τραγωδία από έκρηξη θερμάστρας.**
- ▶ Εξαφανίστηκε πύθωνας 3,5 μ.**

- ▶ Διασκεδαστική «αεροπειρατεία» σε σκάφος της «Ολυμπιακής».
- ▶ Θεράπευσε την αρθρίτιδα με το γέλιο.
- ▶ Ηρακλής-ΑΕΚ 4-4 (ημίχρονο 0-2).
- ▶ Και γάμοι στα σούπερ-μάρκετ.
- ▶ Βραζιλιάνοι ληστές την έπαθαν από Έλληνα.

Να βασιστείτε στα στοιχεία που σας δίνει το απόσπασμα που ακολουθεί ή στη δική σας εμπειρία και να γράψετε μια είδηση για κάποιο φαινόμενο ρατσισμού.

Να συντάξετε το κείμενό σας ακολουθώντας τη δομή της δημοσιογραφικής είδησης. Συγκεκριμένα πρώτα να εκθέσετε συνοπτικά τα γεγονότα σε 5 στίχους (40-50 λέξεις) και ύστερα να τα παρουσιάσετε

αναλυτικά σε 20-30 στίχους (160-200 λέξεις). Φροντίστε να δώσετε έναν κατάλληλο τίτλο στην είδηση.

▶ Οι κάτοικοι του συνοικισμού δε δέχονται την παραμονή των Τσιγγάνοπουλων στο «σχολείο τους», όπως επίσης και την παράταση της παραμονής του καταυλισμού των Τσιγγάνων στην κοινόχρηστη έκταση.

Διαβάστε τα παρακάτω αποσπάσματα και συζητήστε σχετικά με τους στόχους στους οποίους μπορεί να αποβλέπει ένα μαθητικό έντυπο. Τα αποσπάσματα προέρχονται από τη συζήτηση των αντιπροσώπων πέντε μαθητικών εντύπων, οι οποίοι συνεργάστηκαν και εξέδωσαν από κοινού ένα περιοδικό με τον τίτλο «Μια συνάντηση των μαθητικών περιοδικών «Άθωνος Σκιά», «Μαθητικές σελίδες», «Μαθητική Πένα», «Μεταξύ μας», «Το καρφί».

«Το καρφί»

Μέσα στο «Καρφί» επιδιώκουμε να εκφράσουμε τα συναισθήματά μας, τους προβληματισμούς μας, τα όνειρά μας.

«Μεταξύ μας»

Η έκδοση αυτή ξεκίνησε, για να δώσουμε μια απάντηση σε αυτούς που υποστηρίζουν ότι οι νέοι σήμερα προτιμούν μια γλυκιά ανεδαφική άρνηση, προτιμούν τη διασκέδαση και τον εύκολο δρόμο.

«Μαθητική πένα»

Ο πρώτος μας στόχος ήταν να δώσουμε μια νεανική δροσιά στην εφημερίδα. Έτσι κυρίως με τη στήλη «Μηνυματάκια» και κάποιες άλλες σελίδες προσπαθήσαμε να μη μεγαλοδείχνει η εφημερίδα μας, να έχει κάτι το μαθητικό και να μην είναι βαρετή. Να μην είναι, όπως οι εφημερίδες των μεγάλων, δηλαδή μια αντιγραφή κειμένων. Είναι κυρίως δημιουργία των ίδιων των μαθητών.

«Μαθητικές σελίδες»

Οι στόχοι του περιοδικού:

- να εκφραστούν οι αγωνίες και οι προβληματισμοί των παιδιών,**
- να καταγραφούν τα προβλήματα του σχολικού χώρου και ευρύτερα της περιοχής της Κρύας Βρύσης,**
- να γίνει το περιοδικό αφορμή και πυροδότης δημιουργίας, π.χ. μιας μουσικής εκδήλωσης, μιας θεατρικής παράστασης κτλ.**

«Άθωνος Σκιά»

Η εφημερίδα μας ξεκίνησε στο πλαίσιο του μαθήματος «Έκφραση-Έκθεση». Η βράβειυσή μας ήταν απρόσμενη. Κάτι που τάραζε τα νερά... Έτσι το σχολείο μας συνδέθηκε περισσότερο με το χωριό και αποτέλεσε μοχλό κίνησης και

άλλων δραστηριοτήτων με την υποστήριξη της κοινότητας. Με λίγα λόγια η «Άθωνος Σκιά» βοήθησε να ανοιχτούν τα σύνορα του σχολείου μας και προς τα χωριά της Συκιάς και της Σάρτης, αλλά και προς την υπόλοιπη Ελλάδα. Η «Άθωνος Σκιά» στάλθηκε προς όλα τα λύκεια που πήραν μέρος στο διαγωνισμό μαθητικού εντύπου. Επίσης πολλά σχολεία μας έστειλαν τις εφημερίδες και τα περιοδικά τους και αυτή η αλλαγή ήταν το πιο σημαντικό. Μας έβγαλε από την απομόνωσή μας και μας βοήθησε να συνειδητοποιήσουμε τις δυνατότητές μας. Και το πιο ευχάριστο: ακόμα και οι πιο αδιάφοροι μαθητές, όταν ξεκινήσαμε το δεύτερο φύλλο μας, προθυμοποιήθηκαν να αναλάβουν κάποιο θέμα.

Ομαδική εργασία

Να χωριστείτε σε ομάδες των πέντε έως έξι ατόμων.

Κάθε ομάδα να γράψει και να εικονογραφήσει μια είδηση για το σχολείο ή την περιοχή της, αφού πρώτα συγκεντρώσει τις απαραίτητες πληροφορίες από τα πρόσωπα που συμμετείχαν στα γεγονότα ή ήταν αυτόπτες μάρτυρες. Μια ομάδα να επιμεληθεί την παρουσίαση των ειδήσεων σε ένα μονοσέλιδο ή δισέλιδο φύλλο. Στη συνέχεια μπορείτε να αλληλογραφήσετε με κάποιο άλλο σχολείο, για να ανταλλάξετε ταχυδρομικά τα φύλλα σας.

3 Ο τίτλος της είδησης

Να παρατηρήσετε τους τίτλους μιας εφημερίδας, καθώς και αυτούς που ακολουθούν, και να απαντήσετε στις ερωτήσεις:

- Ποιες λέξεις παραλείπονται συνήθως από τον τίτλο;**
- Τι παρατηρείτε σχετικά με:**
  - α) τα ρήματα (τη σύνταξη, το χρόνο, το πρόσωπο);**
  - β) τη στίξη;**
  - γ) το ύφος (δραματικό, χιουμοριστικό, σοβαρό κτλ.);**
  - δ) τη λογική και την ποιητική λειτουργία της γλώσσας;**

Να συζητήσετε τη λειτουργία των παρακάτω τίτλων και να τη συσχετίσετε με τις παρατηρήσεις που κάνατε.

▶ Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ ΑΝΑΧΩΡΕΙ ΑΥΡΙΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

▶ ΣΕΙΣΜΟΣ ΧΘΕΣ ΣΤΟ ΒΟΛΟ

▶ ΦΩΤΙΑ ΣΕ ΤΙΜΕΣ

▶ ΕΦΙΑΛΤΗΣ ΤΟ ΝΕΦΟΣ

▶ 155.000 ΕΛΛΗΝΟΠΟΥΛΑ ΣΤΟ ΣΦΑΓΕΙΟ!

Άρχισαν χθες οι Γενικές Εξετάσεις...

▶ ΑΚΟΝΙΖΟΥΝ ΤΑ ΜΑΧΑΙΡΙΑ

Όσο πλησιάζει η βραδιά του πρώτου ημιτελικού αγώνα για το κύπελλο. ΑΕΚ και Παναθηναϊκός «ακονίζουν» τα μαχαίρια τους...

▶ «ΧΡΥΣΑ» ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

Τζίρος που ξεπερνά τα 6,3 δισ. δολάρια το χρόνο

▶ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ «ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΝ»

Παιδιά κατά παραγγελίαν και στη χώρα μας, καθώς οι γονείς μπορούν πλέον να επιλέγουν το φύλο του παιδιού τους, ενώ οι γιατροί επιλέγουν τα βιολογικά χαρακτηριστικά που θα τους προστατέψουν από διάφορες ασθένειες.

▶ ΤΟ ΦΑΓΟΠΟΤΙ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

Από τις «τρελές» αγελάδες στα καρκινογόνα κοτόπουλα.

▶ ΔΡΟΜΟ... ΛΟΓΙΑ ΑΣΤΕΓΩΝ

Ένα διαφορετικό περιοδικό κυκλοφορεί από το Σεπτέμβριο στην Αθήνα. Τα «Δρομολόγια» δίνουν τη δυνατότητα στους άστεγους, στους ανθρώπους που ζουν στο δρόμο της πόλης, να αισθανθούν χρήσιμοι, κερδίζοντας έστω το ελάχιστο ποσό των 200 δρχ. που κοστίζει το κάθε τεύχος του περιοδικού.

▶ ΣΤΕΡΗΣΗ ...ΠΑΓΩΤΟΥ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΒΑΤΕΣ ΤΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ

Μαθήματα σε μικρά παιδιά για τον κώδικα οδικής κυκλοφορίας στο Πάρκο Κυκλοφοριακής Αγωγής του Δήμου Χαλανδρίου.

Στους παραβάτες επιβάλλεται ως ποινή η στέρηση παγωτού.

Με βάση τα συμπεράσματα από την προηγούμενη εργασία σας, να βάλετε τίτλους στα δημοσιεύματα που ακολουθούν προσπαθώντας να αποδώσετε την οπτική γωνία και το ύφος (σοβαρό, δραματικό, χιουμοριστικό κτλ.) της είδησης.

Από τότε που ξεκίνησαν οι βομβαρδισμοί στη Γιουγκοσλαβία, το Ίντερνετ έγινε για πολλούς Σέρβους πολίτες ένας δίαυλος \ επικοινωνίας με τον έξω κόσμο, ένα μέσο για να σπάσουν την απομόνωση που βλέπουν να τους επιβάλλεται από τα Μ.Μ.Ε. της Δύσης σε αυτόν τον ακήρυχτο πόλεμο. Στέλνουν μηνύματα σε ιστοσελίδες εφημερίδων και περιοδικών, ραδιοτηλεοπτικών σταθμών, πολιτικών κομμάτων και ανθρωπιστικών

οργανώσεων, μιλώντας για τη ζωή τους κάτω από τις βόμβες, για την αγανάκτηση που αισθάνονται, για την προσπάθεια να μην τους καταβάλει ο τρόμος και η απόγνωση.

Στο πρόγραμμα «Εκπαίδευση Μουσουλμανοπαίδων» χρησιμοποιήθηκε και η σύγχρονη τεχνολογία. Σε πολλά, σχολεία έχουν τοποθετηθεί ηλεκτρονικοί υπολογιστές και το Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου έχει αναλάβει τη δημιουργία ενός οπτικού δίσκου (CD-Rom) για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στα μειονοτικά σχολεία της Θράκης. Επιστημονική υπεύθυνη για τη δημιουργία του οπτικού δίσκου, που φέρει τον τίτλο «Ο ιππότης Ρουλεμάν και το Κάστρο των Γραμμάτων» είναι η

κ. Μ. Τζεβελέκου, τα κείμενα είναι του Ε. Τριβιζά και τα σκίτσα των Α. Γλάρου και Α. Σπηλιωτοπούλου. Στο κείμενο που ακολουθεί ο Ε. Τριβιζάς εξηγεί την ιστορία του οπτικού δίσκου και το πώς τα παιδιά μαθαίνουν παίζοντας.

«Ο κεντρικός ήρωας της ιστορίας είναι ο ιππότης Ρουλεμάν, ο οποίος, για να αποκρυπτογραφήσει τα μυστηριώδη μηνύματα μιας πεντάμορφης πριγκίπισσας, την οποία ελπίζει ότι θα παντρευτεί, πρέπει να βρει διάφορα γράμματα της αλφαβήτας τα οποία βρίσκονται κρυμμένα στα μαγικά και απρόσιτα δωμάτια του μυθικού Κάστρου των Γραμμάτων. Ο ιππότης και μαζί του ο μαθητής ανοίγει μία από τις πόρτες των δωματίων, αντικρίζοντας τα πιο παράξενα πλάσματα που μπορεί να φανταστεί κανείς και ζώντας

**ΤΙΣ ΠΙΟ ΑΠΪΣΤΕΥΤΕΣ ΠΕΡΙΠΈΤΕΙΕΣ. ΓΙΑ
ΝΑ ΚΑΤΑΦΈΡΟΥΝ, ΜΕΤΑΞΪ ΤΩΝ ΆΛΛΩΝ
ΝΑ ΠΆΡΟΥΝ ΈΝΑ ΘΉΤΑ ΑΠΌ ΤΟ
Θεόρατο θηρίο, ένα δέλτα από το
δεινόσαυρο, ένα σίγμα από το
σχολείο των σκαντζόχοιρων και
ένα ξι από το ξενοδοχείο των
ξιφομάχων πρέπει να αντιμετωπί-
σουν χίλιους δυο κινδύνους».**

**Ο «ιππότης»
και η σελίδα του στο Ίντερνετ**

Η μουσική βγάζει εκτός μάχης φαρμακευτικές θεραπείες. Δεν είναι σενάριο επιστημονικής φαντασίας, αλλά μια νέα πραγματικότητα, που κερδίζει έδαφος σιγά-σιγά, όχι μόνο στα ιατρεία των ψυχαναλυτών, αλλά και στις μονάδες Εντατικής Θεραπείας. Πρόσφατες επιστημονικές μελέτες των Πανεπιστημίων της Αμερικής έδειξαν ότι η μουσική ακρόαση συνδέεται με ομαλότερη και ταχύτερη μετεγχειρητική αποκατάσταση των ασθενών που είχαν υποβληθεί σε by-pass. Είναι γνωστό ότι ο διάσημος καρδιοχειρουργός Μακντί Γιακούμπ χειρουργεί υπό τους ήχους της μουσικής, ενώ ένας Έλληνας καρδιολόγος, ο Θανάσης Δρίτσας, εισάγει για πρώτη φορά στη Μονάδα Εντατικής Θεραπείας του Ωνασείου, τη δική του

θεραπευτική μουσική.

Music Therapy Webring

 Στην Έδεσσα καθηγητές, μαθητές και γονείς του 2ου Ενιαίου Λυκείου της πόλης αποφάσισαν να προσφέρουν εθελοντική εργασία, στην κατεστραμμένη από τους βομβαρδισμούς Σερβία. Η σκέψη για κάτι τέτοιο γεννήθηκε πολύ πριν από το τέλος των βομβαρδισμών. Τα παιδιά συγκέντρωσαν χρήματα για τους Σέρβους,

ενώ παράλληλα ανησυχούσαν για το τι θα γίνει μετά, πώς θα είναι η επόμενη μέρα. Έτσι πήραν την πρωτοβουλία να διαθέσουν από τις καλοκαιρινές διακοπές τους 15 ημέρες η κάθε ομάδα, ώστε να προσφέρουν εθελοντική εργασία μεταβαίνοντας στη Σερβία.

Ο καθένας θα κάνει ό,τι μπορεί, μικροεπισκευές, βάψιμο, και οποιαδήποτε εργασία θεωρείται απαραίτητη.

Σε δεκάδες χώρες του κόσμου σήμερα, στο κατώφλι του 20ού αιώνα, δημοσιογράφοι και εκδότες εφημερίδων δέχονται βίαιες επιθέσεις και διωγμούς, φυλακίζονται, βασανίζονται, δολοφονούνται. Τα ΜΜΕ που προορίζονται για να

ενημερώνουν το κοινό κλείνουν ή λογοκρίνονται. Οι αριθμοί μιλούν από μόνοι τους. Μέσα στο 1998, 28 δημοσιογράφοι δολοφονήθηκαν σε 17 χώρες ανεβάζοντας σε περισσότερους από 500 τους θανάτους δημοσιογράφων για τις απόψεις τους ή κατά την άσκηση του επαγγέλματός τους την τελευταία δεκαετία.

**Journalists and
Media Staff Killed**

"ESOPOS" είναι το όνομα ενός ηλεκτρονικού προγράμματος που έχει την ικανότητα να διαβάζει με φυσική ανθρώπινη φωνή, κείμενα γραμμένα στην ελληνική γλώσσα. Το όνομα του προγράμματος θυμίζει τον Αίσωπο του 6ου π.χ. αιώνα και τους διάσημους μύθους του. Το θαύμα επετεύχθη στο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης, έπειτα από εργασία τεσσάρων ετών από τρεις νέους ανθρώπους στο πλαίσιο της διπλωματικής τους εργασίας υπό την επίβλεψη του καθηγητή τους κ. Γιώργου Σεργιάδη.

Σκοπός του προγράμματος είναι να βοηθήσει ανθρώπους με προβλήματα όρασης, ακοής, ομιλίας και με κινητικά προβλήματα, αλλά και όλους εμάς που θα μπορούμε πλέον να ακούμε ένα κείμενο, αντί να το διαβάζουμε στην οθόνη του υπολογιστή.

Έδρασαν πάλι οι τσαντάκηδες στην Αθήνα. Θύμα τους αυτή τη φορά μια τριαντάχρονη γυναίκα, που εργαζόταν σκληρά, για να θρέψει τα τρία παιδιά της. Της έκλεψαν την τσάντα στην οποία είχε 70.000 δρχ., τους κόππους από μισθούς, υπερωρίες και διπλές βάρδιες.

Συγκεντρώστε από εφημερίδες και περιοδικά τους κατάλληλους τίτλους, για να συνθέσετε ένα χιουμοριστικό ποίημα. Μπορείτε να συμπεριλάβετε στη σύνθεση και τίτλους της δικής σας επινόησης.

πενήντα εκατομμυριούχοι

1.283 πτυχιούχοι

και δημόσιοι υπάλληλοι

μέσα από... τα χιόνια /

Εβγαλαν τα κάστανα

Με κάησαντα και δώρα

4 Συντακτικά στοιχεία στην είδηση

α) Η σειρά των λεκτικών συνόλων στην είδηση

Παραιτήθηκαν ομαδικώς χθες το βράδυ οι δώδεκα σύμβουλοι του αθλητικού συλλόγου «Ορμή» Καλλιθέας, ύστερα από διαφωνία με τον πρόεδρο για το θέμα των μεταγραφών.

Να ξαναγράψετε την είδηση που προηγείται, τοποθετώντας στο συνταγματικό άξονα πρώτο το ονοματικό σύνολο (ΟΣ) που αποτελεί το υποκείμενο της πρότασης και ύστερα το ρηματικό σύνολο (ΡΣ).

Παρατηρείτε καμιά αλλαγή στο νόημα;

Συνήθως το υποκείμενο (ΟΣ) προηγείται και το ρήμα (ΡΣ) ακολουθεί. Μπορείτε να εξηγήσετε γιατί ο δημοσιογράφος προέταξε το ρηματικό σύνολο στη σύνταξη της προηγούμενης είδησης:

 Η «κανονική» σειρά των όρων σε μια ανεξάρτητη πρόταση κρίσης δίνεται από τα εξής πρότυπα:

Υ ▶ Ρ
Υ ▶ Ρ ▶ Κ
Υ ▶ Ρ ▶ Α
Υ ▶ Ρ ▶ Α ▶ Α
Υ ▶ Ρ ▶ Α ▶ Κ

(Υ = υποκείμενο, Ρ = ρήμα, Κ = κατηγορούμενο και Α = αντικείμενο).

Δηλαδή προηγείται το Υποκείμενο και ακολουθούν: Ρήμα + Αντικείμενο ή Συνδετικό + Κατηγορούμενο.

Οι προσδιορισμοί των όρων της πρότασης παίρνουν τη θέση τους πλάι στους όρους που προσδιορίζουν. Ωστόσο συχνά η «κανονική» σειρά αλλάζει, όταν οι όροι εκφέρονται με έμφαση. Ένας όρος που τονίζεται ιδιαίτέρως παίρνει συνήθως θέση στην αρχή της πρότασης. Αυτό συμβαίνει και σε μια περίοδο. Προηγούνται οι προτάσεις στις οποίες θέλουμε να δώσουμε έμφαση.

(βλ.και ΝΕΣ, σελ. 165-167)

Το ίδιο παρατηρείται και στην ειδησεογραφία. Ο δημοσιογράφος προτάσσει συνήθως το πιο ενδιαφέρον στοιχείο της είδησης, το οποίο, ανάλογα με την περίπτωση, μπορεί να είναι: μια πράξη, το αποτέλεσμα της πράξης, το πρόσωπο που δρα ή που παθαίνει κάτι,

ο τόπος, ο χρόνος, η αιτία, ο τρόπος κτλ. Έτσι μια είδηση μπορεί να αρχίζει, ανάλογα με την περίπτωση, με το ΟΣ-Υποκείμενο, το ΟΣ-Αντικείμενο, το ΟΣ-Κατηγορούμενο, το ΡΣ, το ΕΣ κτλ.

Να διαβάσετε προσεκτικά τα αποσπάσματα από ειδήσεις και να τα ξαναγράψετε μεταθέτοντας, ανάλογα με την περίπτωση που θέλετε να υπογραμμίσετε, τα λεκτικά σύνολα πάνω στο συνταγματικό άξονα. Να δικαιολογήσετε τη σύνταξή σας:

▶ Η προθεσμία υποβολής των φορολογικών δηλώσεων λήγει οριστικά τη Δευτέρα 29 Φεβρουαρίου.

▶ Σεισμός 4,9 Ρίχτερ σημειώθηκε χτες στην περιοχή της Κρέσνας, 140 χιλιόμετρα από τη Θεσσαλονίκη.

▶ Ο σοβιετικός πυροσβέστης Λεονίντ Τελιάτνικωφ, επικεφαλής μιας «αποστολής αυτοκτονίας», αγωνίστηκε ηρωικά επί τρεις ώρες αγνοώντας τον κίνδυνο που διέτρεχε η ζωή του, για να παρεμποδίσει την εξάπλωση της φωτιάς στους άλλους τρεις πυρηνικούς αντιδραστήρες του Τσερνομπίλ.

▶ Ο παλαιοπώλης Σ. Κ, ετών 49, χτες το βράδυ, στην πλατεία Παγκρατίου, σκότωσε με μια σκουριασμένη πιστόλα του 21 τον πελάτη του Γ. Κ, ετών 67, επειδή αρνήθηκε να του πληρώσει παλιό χρέος.

▶ Το μεγάλο ντέρμπυ Ολυμπιακού-Παναθηναϊκού, θα γίνει την Κυριακή στο Ολυμπιακό Στάδιο και όχι στο γήπεδο Καραϊσκάκη. Η απόφαση άλλαξε χτες το βράδυ, όταν...

- ▶ Εσκιμώοι παρουσιάζουν αύριο την «Αντιγόνη» του Σοφοκλή στους Δελφούς.
- ▶ Η τιμή των εισιτηρίων εσωτερικού του ΟΣΕ αυξάνεται από αύριο κατά 20%.
- ▶ Η δεύτερη δασκάλα αστροναύτισσα θα διδάξει από το διάστημα.

Να γράψετε έξι σύντομες ειδήσεις αρχίζοντας κάθε φορά την περίοδο με το πιο ενδιαφέρον στοιχείο της είδησης.

β) Ενεργητική και παθητική σύνταξη στην είδηση

→ Ένα μοναδικό στο είδος του υπαίθριο μουσείο εγκαινιάστηκε χθες το μεσημέρι από την Υπουργό Πολιτισμού και Επιστημών.

Να ξαναγράψετε την πρόταση μετατρέποντας την παθητική σύνταξη σε ενεργητική και να πείτε:

- α) ποια αλλαγή παρατηρείτε στο νόημα και**
- β) γιατί ο δημοσιογράφος προτίμησε την παθητική σύνταξη.**

Με την ενεργητική σύνταξη δίνουμε έμφαση μάλλον στο υποκείμενο που ενεργεί, ενώ με την παθητική σύνταξη τονίζουμε κυρίως την πράξη του υποκειμένου. Λένε ότι ο καλός δημοσιογράφος διαλέγει «ρωμαλέα» ρήματα και χρησιμοποιεί κυρίως την ενεργητική φωνή. Ωστόσο και η παθητική σύνταξη χρησιμοποιείται συχνά στις ειδήσεις, όταν δε θέλουμε να πούμε ή δεν ξέρουμε ή όταν δεν έχει σημασία ποιος έκανε την πράξη. Π.χ.

- ▶ Δολοφονήθηκε νέγρος φοιτητής στη Θεσσαλονίκη.
- ▶ Βρέθηκαν εγκαταλειμμένα δύο αυτοκίνητα στη Νέα Παραλία Θεσσαλονίκης.

Να σχηματίσετε έξι περιόδους σε παθητική σύνταξη.

Τα παραδείγματα σας φροντίστε να αναφέρονται σε περιπτώσεις όπου:
α) θέλουμε να τονίσουμε την πράξη του υποκειμένου που ενεργεί,
β) δε θέλουμε να πούμε ή δεν ξέρουμε ή δεν έχει σημασία ποιος έκανε την πράξη.

γ) Η χρήση των ονοματικών προσδιορισμών στην είδηση **Χρήση ονομάτων και επιθέτων**

 Χαρακτηριστική για την ειδησεογραφική γλώσσα είναι η χρήση των ονοματικών προσδιορισμών (κυρίως παραθέσεων και επεξηγήσεων), με σκοπό να αποδοθούν με συντομία τα βασικά χαρακτηριστικά (όνομα, καταγωγή, επάγγελμα, κτλ.)

των προσώπων που συμμετέχουν στα γεγονότα τα οποία αναφέρει ο δημοσιογράφος.

Διαβάστε την είδηση και εντοπίστε τους ονοματικούς προσδιορισμούς:

«Συγκρούστηκαν ένα Ι.Χ. φορτηγό και ένα Ι.Χ. επιβατικό, χθες το πρωί, στο 14ο χιλιόμετρο της οδού Λάρισας - Αγιάς. Ο οδηγός του φορτηγού, Γ.Ρ., 34 χρονών, κάτοικος της Λάρισας, δεν τραυματίστηκε, ενώ ο οδηγός του επιβατικού, Κ.Π., 52 χρονών, κάτοικος Αγιάς, καθώς και η σύζυγός του Α.Π., τραυματίστηκαν ελαφρά, και τα παιδιά τους, Β. και Η., έπαθαν διάσειση. Σκοτώθηκε η Μ.Π., μητέρα και συνεπιβάτης του Κ.Π., 80 χρονών, από το Μεταξοχώρι».

Στα ζευγάρια ειδήσεων (A, B) που ακολουθούν ποια παραλλαγή (1 ή 2) θα προτιμούσατε και γιατί;

- A**
1. Τρομερό σιδηροδρομικό δυστύχημα σημειώθηκε χθες...
  2. Τρένο με 28 βαγόνια έπεσε σε γκρεμό 80 μέτρων...

- B**
1. Ενθουσιώδης συγκέντρωση έγινε στην πλατεία...
  2. 200.000 άτομα ζητωκραύγαζαν στην πλατεία...

Να ξαναγράψετε τα αποσπάσματα των ειδήσεων στην επόμενη σελίδα χρησιμοποιώντας, στη θέση των επιθέτων που σχολιάζουν το γεγονός, ουσιαστικά και ρήματα, που παρέχουν στον αναγνώστη πιο συγκεκριμένες και αντικειμενικές πληροφορίες.

- ▶ Πρωτοφανής πλημμύρα έπληξε τέσσερα χωριά...
- ▶ Αποθεωτική υποδοχή επεφύλαξαν οι...
- ▶ Καταστρεπτικός σεισμός σημειώθηκε στη...
- ▶ Αιωνόβιος χωρικός κάνει τζόκιγκ...
- ▶ Αιματηρές συγκρούσεις διαδηλωτών με αστυνομικούς στη Γένοβα...
- ▶ Ηρωική πράξη πυροσβέστη χθες στη...

δ) Ο προσδιορισμός του χρόνου στην είδηση

 Σε μια αφήγηση ιδιαίτερη σημασία έχει να προσδιορίσουμε τα γεγονότα από την άποψη του χρόνου. Να δηλώσουμε δηλαδή:

α) Τη χρονική βαθμίδα: το παρελθόν (Το κύμα τον έσπρωχνε προς τα έξω σιγά σιγά)· το παρόν (Το κύμα τον σπρώχνει προς τα έξω σιγά σιγά)· το μέλλον (Το κύμα σε λίγο θα τον σπρώξει προς τα έξω σιγά σιγά).

β) Τον τρόπο ο οποίος μπορεί να είναι: εξακολουθητικός (Η γη γυρίζει)· συνοπτικός (Γύρισε όλο τον κόσμο)· συντελεσμένος (Είχε γυρίσει από το ταξίδι του, όταν κηρύχτηκε ο πόλεμος).

γ) Τη χρονική στιγμή: γ1) Είδαν τότε τα σύννεφα να πυκνώνουν. γ2) Γύρισε στο σπίτι χαράματα. γ3) Μας ήρθε πρωινός.

δ) Το βαθμό της χρονικής διάρκειας: δ1) Για πολλή ώρα ακούγαμε σιωπηλοί. δ2) Εδώ και δυο βδομάδες έχω να τον δω.

ε) Το χρόνο κατά τον οποίο αρχίζει κάτι (χρονική αφετηρία): Βρισκόμαστε εδώ από το μεσημέρι.

στ) Το χρόνο κατά τον οποίο τελειώνει κάτι (χρονικό τέρμα): Έμεινε μαζί μας ως το μεσημέρι.

η) Τη χρονική σχέση των γεγονότων: το σύγχρονο (Όταν εργάζεται, ακούει μουσική)· το προτερόχρονο (Όταν τα έμαθε, στενοχωρήθηκε)· το υστερόχρονο (θα δουλέψει, έως ότου τελειώσει το έργο).

Τα κυριότερα μέσα με τα οποία δηλώνουμε τα γεγονότα από την άποψη του χρόνου είναι οι χρόνοι του ρήματος (παρ. α, β) και οι επιρρηματικοί προσδιορισμοί που εκφράζουν χρόνο: τα χρονικά επιρρήματα (παρ. γ1), οι εμπρόθετοι προσδιορισμοί (παρ. δ1, ε, στ), οι πτωτικοί προσδιορισμοί (παρ. γ2), οι χρονικές επιρρηματικές εκφράσεις (παρ. 82, ζ), το επιρρηματικό κατηγορούμενο (παρ. γ3), οι χρονικές προτάσεις (παρ. η) και οι χρονικές μετοχές: Ακούγοντας (=όταν άκουσαν) το νέο βουβάθηκαν. Πρέπει να σημειώσουμε ότι, εκτός από τους χρονικούς συνδέσμους, και ο παρατακτικός σύνδεσμος και μερικές φορές συνδέει προτάσεις που έχουν μεταξύ τους κάποια χρονική σχέση: έβγαλε μια φωνή και λιγοθύμησε.

Να διαβάσετε ξανά την είδηση για τον τυφλό που έπεσε στη θάλασσα.

Να εντοπίσετε τα εκφραστικά μέσα που χρησιμοποίησε ο δημοσιογράφος, για να προσδιορίσει χρονικά τα γεγονότα. (Βλ. και ΝΕΣ, σελ. 70, 71, 72, 86, 147, 148, 105, 106, 107).

5 Το σχόλιο πάνω σε μια είδηση

Στις εφημερίδες συναντούμε συχνά ορισμένα δημοσιεύματα που σχολιάζουν τις ειδήσεις της επικαιρότητας. Στα κείμενα αυτά οι δημοσιογράφοι προσπαθούν να ερμηνεύσουν και να αξιολογήσουν ένα σημαντικό γεγονός που αποτέλεσε είδηση ή εκθέτουν τις απόψεις τους για ένα γεγονός που τους προβλημάτισε.

Διαβάστε τα αποσπάσματα από εκτεταμένα σχόλια που έχουν ως αφορμές διάφορες ειδήσεις: το απόσπασμα (1) αφορά τη συνάντηση Ρήγκαν, Γκορμπατσόφ στην Ουάσιγκτον στις 8/12/1987, το απόσπασμα (2) έναν ποδοσφαιρικό αγώνα για το κύπελλο Ελλάδας και

το απόσπασμα (3) τα αποτελέσματα των Γενικών Εξετάσεων για την εισαγωγή στα Α.Ε.Ι.

1

Η ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΜΕΓΑΛΩΝ

ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ, 12 Δεκεμβρίου
Του απεσταλμένου μας
Στ. Ευσταθιάδη

Ήταν μια ιστορικής σημασίας συνάντηση αυτή του Προέδρου Ρήγκαν με τον Γενικό Γραμματέα Μιχαήλ Γκορμπατσόφ στην Ουάσιγκτον. Αν όχι για κανέναν άλλο λόγο, τουλάχιστον γιατί ανέκοψε την πολιτική που έχει θεοποιήσει την αρχή πως εξοπλισμός και υπερεξοπλισμός σημαίνει

ασφάλεια, τη μοναδική μάλιστα εγγύηση για ειρηνική διαβίωση. Ούτε οι εξοπλισμοί σταμάτησαν ούτε οι έρευνες για ακόμη πιο τρομακτικά όπλα διακόπτονται. Αλλά η κατεύθυνση της πολιτικής φιλοσοφίας δείχνει να αλλάζει τώρα. Οι δύο Υπερδυνάμεις άρχισαν να συζητούν όχι για το πώς θα εξισοροπήσουν τα όπλα μαζικής καταστροφής που διαθέτουν, αλλά πώς θα ξεπεράσουν το «σύνδρομο της ανασφάλειας» και θα συνεργασθούν σε πλήθος θέματα –στρατιωτικής σημασίας και ασφάλειας, αλλά και οικονομικά, πολιτικά, σχέσεων ανάμεσα σε ανθρώπους και φυσικά για τα τρέχοντα «μεγάλα προβλήματα»...

Στην Ουάσιγκτον την περασμένη εβδομάδα οι ηγέτες των δύο Υπερδυνάμεων άρχισαν να εξετάζουν τις

σχέσεις τους, το μέλλον των χωρών τους και του υπόλοιπου κόσμου όχι υπό το πρίσμα του εξοπλισμού, αλλά του αφοπλισμού, θεμέλιο σ' αυτή τη νέα οπτική γωνία, υπό την οποία θα εξετάσουν το πρόβλημα, του ελέγχου των όπλων, πυρηνικών και συμβατικών είναι η Συνθήκη για τους πυραύλους μικρού και μεσαίου βεληνεκούς, που υπέγραψαν στον Λευκό Οίκο την περασμένη Τρίτη ο Ρήγκαν και ο Γκορμπατσώφ. Για πρώτη φορά στη μεταπολεμική ιστορία, μια συμφωνία αφοπλισμού, δεν στοχεύει στον έλεγχο της αύξησης κάποιας κατηγορίας όπλων, αλλά στην πλήρη καταστροφή τους, στην εξάλειψή τους. Είναι η ειδοποιός διαφορά αυτής της συμφωνίας από όλες τις άλλες και οπωσδήποτε άνοιξε τον δρόμο για την καταστροφή, βήμα

προς βήμα και άλλων κατηγοριών όπλων. [...]

« Δεν υπάρχουν κερδισμένοι»

Ποιος βγαίνει κερδισμένος από μια τέτοια διαδικαστική ρύθμιση; Είναι χαρακτηριστικές οι απαντήσεις που έδωσαν οι δυο πλευρές σ' αυτό το κάπως δημαγωγικό ερώτημα. Για τον Γκορμπατσώφ, όπως το δήλωσε και προς τα μέλη του Κογκρέσου που συνάντησε και στους εκδότες των μεγάλων αμερικανικών εφημερίδων, και μόνο η διατύπωση αυτή του ερωτήματος, μαρτυρεί ότι «δεν έχουμε αντιληφθεί το νόημα των καιρών, ότι μια τέτοια ερώτηση μαρτυρεί πως μας ξεπέρασαν τα γεγονότα, αφού στην προσπάθεια για αναζήτηση της ειρήνης δεν υπάρχουν χαμένοι και κερδισμένοι. Είμαστε όλοι κερδισμένοι ή όλοι χαμένοι...».

Και ο Σουλτς, λίγο πριν από τη θεαματική λήξη της συνάντησης στον Λευκό Οίκο, έδωσε την ίδια περίπου απάντηση προσθέτοντας ενδεικτικά ότι «τα στοιχεία που συνθέτουν την σημερινή εικόνα του κόσμου, βρίσκονται σε μια τέτοια λεπτή ισορροπία που, αν η μία πλευρά προχωρήσει στο ένα και υποχωρήσει στο άλλο, θα ανατραπεί το σύνολο με μοιραίες, νομίζω, συνέπειες, για όλους...».

ΗΡΩΕΣ ΠΡΟΔΟΤΕΣ ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΗΡΩΕΣ

Η γλωσσολογία διδάσκει ότι τις λέξεις τις δημιουργεί η ανάγκη να ονομάσουμε πράγματα ή καταστάσεις. Στη γέννησή τους οι λέξεις έχουν μόνο μία σημασία. Όμως, χρησιμοποιούμενες, φορτίζονται σημασιολογικά και με άλλες έννοιες (αρνητικές ή θετικές) που τις διαφοροποιούν λιγότερο ή περισσότερο από την αρχική τους σημασία.

Είναι αλήθεια ότι εμείς στον αθλητικό χώρο έχουμε ιδιαίτερη επίδοση σ' αυτή τη σημασιολογική φόρτιση των λέξεων, μια φόρτιση που συχνά οδηγεί στην υπερβολή ή ακόμη και στην εννοιολογική

στρέβλωση.

Αυτό δεν είναι δυσερμήνευτο. Ο αθλητισμός αποτελεί παραδοσιακά μια κοίτη, μέσω της οποίας διοχετεύονται έντονα συναισθήματα, ένας χώρος όπου όλα εκφράζονται με πάθος, αν και (για να βάλουμε τα πράγματα στη θέση τους αυτή η φραστική υπερβολή δεν αποτελεί αποκλειστικά δικό του χαρακτηριστικό. Το ίδιο δεν συμβαίνει για παράδειγμα, στην πολιτική αλλά και σε άλλους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας; Απλώς ο αθλητισμός δεν αναζητεί προκάλυμμα στην υπερβολή του.

Στον αθλητισμό, και ιδιαίτερα στο ποδόσφαιρο υπάρχουν δυο κομβικές λέξεις: οι «ήρωες» και οι «προδότες». Αφορούν σχεδόν πάντοτε τα ίδια πρόσωπα. Οι ήρωες του χθες είναι οι προδότες

του σήμερα και πάλι οι ήρωες του αύριο. Συχνά, ακόμη, ο ένας ή ο άλλος χαρακτηρισμός εξαρτάται από τυχαία γεγονότα. Ο νικητής μπορεί να είναι ήρωας, ο χαμένος προδότης. Οι ενδιάμεσες έννοιες αχρηστεύονται, προσχωρούν στις ακραίες.

Αυτό μας θυμίζει η ατμόσφαιρα που ζούμε αυτές τις μέρες από τους φίλους της ομάδας Α εξαιτίας της απώλειας του κυπέλλου. Πρόκειται όμως για μια ιστορία, που έχουμε ακούσει πολλές φορές στο παρελθόν.

Τη διηγούνται κάθε τόσο οι φίλοι ομάδων όλων των επιπέδων. Στους ίδιους τους αφηγητές κάθε φορά υπάρχει η αίσθηση της μοναδικότητας, στους δέκτες όμως η βεβαιότητα της επανάληψης. Η αλήθεια είναι αναμφισβήτητη: στον τελικό

η ομάδα Α πραγματοποίησε εμφάνιση πολύ κατώτερη εκείνης που απαιτούσαν οι περιστάσεις. Όμως αυτοί οι ίδιοι φίλαθλοι, που σήμερα δεν θέλουν να αντικρίσουν τους παίκτες και τον προπονητή, είναι οι ίδιοι που θα ξεχνούσαν τα πάντα, θα συγχωρούσαν κάθε ασυνέπεια και θα τους σήκωναν στους ώμους, αν από ένα τυχαίο γεγονός η ομάδα τους ήταν ο τελικός νικητής. Και τότε αυτή την ίδια ιστορία που ακούμε, θα μας την διηγούνταν οι οπαδοί του νικημένου. Εκείνοι που ξενύχτησαν πανηγυρίζοντας.

Ειδικά στο επαγγελματικό ποδόσφαιρο, όπου παίκτες και προπονητές έχουν από καιρό αποβάλει το συναίσθημα, οι φίλαθλοι είναι οι μοναδικοί που αρνούνται να δουν τα πράγματα με ορθολογισμό.

Είναι οι μοναδικοί που (στη μεγάλη τους πλειονότητα), εξακολουθούν να μαγεύονται από έννοιες, που χρόνια τώρα, λίγο έντεχνα και λίγο αυτοδύναμα έγιναν ιερές. «Η φανέλα της ομάδας», η «ιστορία της ομάδας» και ο «ηρωικός λαός της ομάδας» βρίσκονται σταθερά πέρα από κάθε αμφισβήτηση. Αυτή, η άρνηση για απομυθοποίηση είναι που κάνει κάποιους καλούς ή κακούς επαγγελματίες να φαίνονται «ήρωες» ή «προδότες» κάποιας νεφελώδους έννοιας. Κι ακόμη περισσότερο, είναι αυτή που κάνει να γκρεμίζει όνειρα μια στραβοκλωτσιά του οποιουδήποτε.

Μ. ΒΟΪΤΣΙΔΗΣ

ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΠΡΩΤΟΙ ΚΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΙ

Ο ένας στους τρεις κερδίζει. Έτσι παίχτηκε και φέτος το παιχνίδι. Σε γενικές γραμμές έτσι παίζεται σχεδόν κάθε χρόνο.

Σε κάθε τρία πρόσωπα το ένα χαμογελάει. Στα άλλα δύο καθρεπτίζεται η πικρία. Ο ένας στους τρεις ήταν ο «καλύτερος». Το «αξιοκρατικό» μας σύστημα, δεν αφήνει και πολλά περιθώρια επιλογής. Ορίζει τις θέσεις και κάνει την πρόσκληση. Και επιλέγει.

Πώς όμως επιλέγει;

Η απάντηση είναι προ πολλού έτοιμη: «Επιλέγει τους καλύτερους», τους «ικανότερους». Και για την επιλογή αυτή δημιουργεί τις

εξετάσεις. Η λύση των εξετάσεων όμως δεν είναι τίποτα άλλο παρά το άλλοθι εκείνο που χρειάζεται μια κοινωνία, όταν αδυνατεί ή αρνείται να παρέχει την ισότητα σε όλα τα μέλη της. Είναι η ίδια λογική, που στηρίζει την «αξιοκρατία» και το μύθο του ευφυή μαθητή. [...]

Σ' αυτόν τον ξέφρενο ανταγωνισμό μεταξύ των υποψηφίων, που επί το ευπρεπέστερο καλείται άμιλλα, η κατάληψη της πρώτης θέσης σε ένα τμήμα ή μια σχολή δεν αποτελεί επίτευγμα. Ο διαχωρισμός του από τους άλλους δεν καλλιεργεί και πάλι τίποτα άλλο παρά το μύθο του «χαρισματικού ατόμου», που διαθέτει μεγαλύτερες από τους άλλους ικανότητες. Μια λογική που επιπλέον καλλιεργεί τον πρωταθλητισμό και όχι τη μάθηση ή καλύτερα την αξιοποίηση και ανάδειξη των

ικανοτήτων του κάθε ατόμου. Η διάκριση αυτή επιτρέπει τη διαίω- νιση της αντίληψης εκείνης με την οποία η κοινωνική εκτίμηση δεν μετριέται με την προσωπικότητα, το χαρακτήρα, τις ευαισθησίες και τις ικανότητες του κάθε ατόμου, αλλά με τους τίτλους σπουδών, τους βαθμούς, τη θέση και τα πτυχία που κατέχει. [...]

Ένα σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα οφείλει να καταργεί το μύθο των χαρισματικών μαθητών και να μάχεται για ένα σχολείο που να διασφαλίζει την κοινοκτημοσύνη

της γνώσης ως αναγκαία συνθήκη της κοινωνικής ισότητας.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΑΡΑΒΑΝΤΙΝΟΣ

Επιλέξτε μία από τις παρακάτω ειδήσεις ή μία είδηση από τον τύπο που σας εντυπωσίασε και σας προβλημάτισε και σχολιάστε την. Υποθέστε ότι το κείμενό σας θα δημοσιευτεί στο σχολικό περιοδικό.

Η μεγάλη φυγή

Σημαντική και άκρως ανησυχητική για το μέλλον της «ισχυρής Ελλάδας» είναι η διαρροή μαθητών από την 9ετή υποχρεωτική εκπαίδευση. Σύμφωνα με τα στοιχεία έρευνας του Εθνικού Ινστιτούτου Εργασίας 100.000 μαθητές εγκαταλείπουν το σχολείο πριν από την 9ετία. Σε περιοχές με ιδιαίτερα κοινωνικά -

οικονομικά προβλήματα (όπως στο Θριάσιο Πεδίο) οι μαθητές που εγκαταλείπουν το σχολείο φθάνουν και το 40%. Στο σύνολο των μαθητών που δεν τελείωσαν το Γυμνάσιο το ποσοστό 25% έχει ως βασική αιτία τη φτώχεια της οικογένειας.

Η «αγορά του αιώνα» στο βιβλίο

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δίνει 12 δισ. για να αγοραστούν βιβλία για τις σχολικές βιβλιοθήκες. Το ερώτημα είναι, ωστόσο, θα λειτουργήσουν πράγματι σωστά, οι σχολικές βιβλιοθήκες ή τα βιβλία θα παραμείνουν για ακόμη μια φορά σε κάποια αποθήκη;

Πώς το Ίντερνετ θα φέρει τη δημοκρατία στα σχολεία

Η Γραμματεία Νέας Γενιάς και το Υπουργείο Παιδείας προσανατολίζονται στη δημιουργία δυο νέων θεσμών μαθητικής συμμετοχής: της Μαθητικής Διάσκεψης, με τη συμμετοχή των προέδρων των μαθητικών συμβουλίων, και του «ηλεκτρονικού διαλόγου», ο οποίος θα δώσει τη δυνατότητα σε περισσότερους από 25.000 μαθητές να ψηφίζουν για τα προβλήματα που τους αφορούν. Με μια μαγνητική «έξυπνη» κάρτα οι πρόεδροι των μαθητικών κοινοτήτων θα ψηφίζουν για ό, τι τους αφορά: μαθήματα, καθηγητές, ελεύθερο χρόνο, πανεπιστήμιο.

Όλοι ζουν με το όνειρο του Τζόκερ

Η αντίστροφη μέτρηση άρχισε. Στις 9.10 σήμερα το βράδυ στην τηλεόραση θα γίνει η κλήρωση του Τζόκερ που θα διανείμει το - χωρίς αμφιβολία - μυθικό ποσό των 4 δισ. δραχμών το οποίο σχηματίστηκε ύστερα από 11 συνεχή τζακ ποτ. Τρελά όνειρα όμως γεννάει και το συνολικό ποσό που θα μοιραστεί στους νικητές των υπολοίπων οκτώ κατηγοριών: 5,2 δισ. δραχμές. Πόσο είναι, όμως, θεμιτό να στρέφεται ο πολίτης, με την ευλογία της πολιτείας, στην επιλογή του τζόγου, για να αποκτήσει δικαίωμα στο όνειρο μιας καλύτερης ζωής;

Ηλεκτρονική πόλη στην Αυστραλία

Το 2010 θα είναι έτοιμη η πρώτη ηλεκτρονική πόλη του κόσμου, η οποία θα κατασκευαστεί στο παλιό λιμάνι της Μελβούρνης. Η πόλη αυτή, που θα στεγάζει 15.000 κατοίκους και 5.000 υπαλλήλους, θα θυμίζει κινηματογραφικό έργο επιστημονικής φαντασίας, αφού τα πάντα θα λειτουργούν ηλεκτρονικά. Ο ηλεκτρονικός υπολογιστής που θα υπάρχει σε κάθε κατοικία και σε κάθε γραφείο, θα συμβουλεύει τους κατοίκους ποιες ώρες θα πρέπει να λειτουργούν τις οικιακές συσκευές τους για την καλύτερη οικονομία και την προστασία του περιβάλλοντος. Τα γραφεία των επιχειρήσεων θα συνδέονται ηλεκτρονικά με άλλα σε κάθε σημείο του πλανήτη και οι εργαζόμενοι θα βλέπουν οι μιν

τους δε σε ειδικές οθόνες. Με προσωπικές κάμερες οι κάτοικοι θα μπορούν να παρακολουθούν ποδοσφαιρικούς και άλλους αγώνες από το υπερσύγχρονο γήπεδο της περιοχής. Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα συνδέονται ηλεκτρονικά με τα σχολεία τους και θα παρακολουθούν τα μαθήματά τους από το σπίτι.

Θα θέλατε να ζείτε σε μια τέτοια πόλη;

Μαθητές της Θεσσαλονίκης γιορτάζουν την Ημέρα τον Περιβάλλοντος

Περισσότεροι από 2.000 μαθητές δημοσίων και ιδιωτικών σχολείων της Θεσσαλονίκης συμμετείχαν στις τριήμερες ποικίλες εκδηλώσεις που διοργάνωσε ο Σύνδεσμος ΟΤΑ μείζονος Θεσσαλονίκης με το

ΥΠΕΧΩΔΕ, στην παραλία της πόλης, για να γιορτάσει την 5η Ιουνίου - Παγκόσμια Ημέρα του Περιβάλλοντος. Οι εκδηλώσεις, συναυλίες, χοροί, θεατρικά δρώμενα, εκθέσεις με ανακυκλωμένα υλικά κτλ. είχαν μεγάλη επιτυχία. Αρκεί, όμως, μια επετειακή γιορτή, για να αναπτύξει η νέα γενιά οικολογική συνείδηση και να αγωνιστεί για την προστασία του περιβάλλοντος;

Λεξιλόγιο

(σχετικό με το χρόνο)

Να βρείτε τα αντώνυμα των λέξεων:

προσωρινός, πρώιμος, έγκαιρος, επίκαιρος, οπισθοδρομικός, συγχρονισμένος, συντονισμένος.

Να σχηματίσετε φράσεις με τα ονοματικά σύνολα της διπλανής στήλης:

αιφνίδια καταστροφή, μακρόπνοο σχέδιο / πρόγραμμα, άενη κίνηση, ακαριαία αντίδραση, μεταβατική περίοδος, αναχρονιστικές αντιλήψεις / απόψεις, άκαιρη επέμβαση.

Να βρείτε τα συνώνυμα των λέξεων και φράσεων:

παραμονές, έχω προτεραιότητα, προγενέστερος, απόγονος, εφήμερος, σύντομος, εκτενής, περιορίζω τη χρονική διάρκεια.

Να συμπληρώσετε τα κενά επιλέγοντας ένα από τα παρακάτω ρήματα για την κάθε φράση:

συμπίπτω, συμβαδίζω, διαδέχομαι, προηγούμαι, συγχρονίζομαι, συντονίζω, διαιωνίζω - ομαι

▶ Η οικονομική πρόοδος πρέπει να ..... με την πολιτιστική πρόοδο.

▶ Τις τηλεοπτικές συζητήσεις τις ..... γνωστοί δημοσιογράφοι.

- ▶ Στην επίθεση .....
τα άρματα μάχης και ακολούθησε
το πεζικό.
- ▶ Χρειάζονται πρόβες για να .....
..... οι χορευτές.
- ▶ Η κατάθεση του συνηγόρου .....
με την εκδοχή του κατηγορουμένου.
- ▶ Η νύχτα ..... την
ημέρα.
- ▶ Όσο ..... οι
νοσηρές καταστάσεις, τόσο δυσκο-
λότερη είναι η θεραπεία τους.

Να βρείτε ένα ή περισσότερα
ουσιαστικά που συνδυάζονται με τα
επίθετα της διπλανής στήλης κυριο-
λεκτικά (δηλωτικά) ή μεταφορικά
(συνυποδηλωτικά) και να
σχηματίσετε φράσεις:

**παράλληλος, έμμονος, ακατάπαυ-
στος, άσβεστος, αστείρευτος,
αδιάλειπτος, διηνεκής, συνοπτι-
κός, διεξοδικός, μακροπρόθεσμος,
χρόνιος, παρελκυστικός.**

**Να γράψετε ένα σύντομο διάλογο,
που γίνεται σε ένα εστιατόριο
ανάμεσα σε ένα βιαστικό πελάτη
(δικηγόρο, γιατρό κτλ.) και στο
σερβιτόρο, χρησιμοποιώντας όσες
περισσότερες λέξεις και φράσεις
μπορείτε από το παρακάτω λεξι-
λόγιο. Αν ο διάλογός σας καταλήγει
σε κάποιο επεισόδιο που μπορεί
να αποτελέσει μια είδηση για
εφημερίδα, να γράψετε την είδηση.
Μπορείτε να δείτε πάλι την ενότητα
των γλωσσικών ποικιλιών.**

**Ακαριαία, εν ριπή οφθαλμού, άψε
σβήσε, στη στιγμή, στο πι και φι,**

μονοκοπανιά, αμέσως, εσπευσμέ-
να, σύντομα, αυθημερόν, στα
πεταχτά, με το πάσο μου,
εξοικονομώ χρόνο, επείγομαι, δεν
παίρνει αναβολή, ενεργώ
επειγόντως, επεμβαίνω εγκαίρως,
εκμεταλλεύομαι την ευκαιρία,
τρενάρω, παρατραβώ, καθυστερώ,
βραδιάζομαι, άκαιρη ενέργεια,
ταχύτερη διεκπεραίωση, παιδαριώ-
δης συμπεριφορά, απαρχαιωμένες
αντιλήψεις, φρέσκος, μπαγιάτικος,
πρωτοφανής, της ώρας,
γεροπαράξενος, κουτσούβελο,
ανυπόμονος, φούρια, δίνω διορία,
σπεύδε βραδέως, χρόνου φείδου, κι
αύριο μέρα είναι, η πίτα τρώγεται
ζεστή, πέταξε το πουλί, από τον
καιρό του Νώε.

Απαλλοτριώσεων παρατράγουδα

Αιχμαλώτισαν το χρόνο
180 μαθητές από 54 σχολεία της
χώρας παρουσιάζουν τα έργα τους
στον 2ο Πανελλήνιο
Διαγωνισμό Φωτογραφίας

**Τα «πάνω» και τα «κάτω»
της τηλεθέασης**
Μικρά τα κέρδη των καναλιών στις
ειδησεογραφικές ζώνες
παρά τις σοβαρές εξελίξεις
μετά την 11η Σεπτεμβρίου

Παιδεία, Ανθεστήρια και Καρναβάλι

«Ταξιδεύοντας με τους μύθους»

■ Τι ανακοινώθηκε στην ετήσια συνάντηση της Αμερικανικής Ένωσης για την Προώθηση της Επιστήμης
Έξι ακόμα άλματα της γνώσης

Οι λέξεις και οι φράσεις που ακολουθούν συνηθίζονται στη γλώσσα των δημοσιογράφων. Μπορείτε να πείτε τι σημαίνουν και σε ποιες περιπτώσεις χρησιμοποιούνται (βλ. και Έκθεση-Έκφραση Α΄ Λυκείου. Ενότητα: Γλωσσικές ποικιλίες):

το αλατοπίπερο (της είδησης), (είδηση) βόμβα, γραμμή (της εφημερίδας), δαίμων του τυπογραφείου, διασταυρώνω (μια πληροφορία/ είδηση), επιφυλλίδα, το ζουμί (της είδησης), θάβω (μια είδηση/ ένα θέμα), καμπάνια, καπέλο και κολάρο (του τίτλου), κιτρινισμός (του τύπου), κοιλιά (στη σελιδοποίηση), ο ρεπόρτερ έπιασε λαβράκι, ολοσέλιδο (θέμα/ άρθρο), οκτάστηλο, πλαίσιο, παράρτημα (είδηση) πυροτέχνημα, (άρθρο)

πιλάφι, ρεπορτάζ σαλόι (σε εφημερίδα, ή περιοδικό), σελιδοποίηση, αυτή η είδηση μπήκε σφήνα, φυλλάδα, χτενίζω (το χειρόγραφο).

Θέματα για συζήτηση και έκφραση-έκθεση (σχετικά με τα μέσα μαζικής επικοινωνίας)

Εργαστείτε σε ομάδες, για να συγκρίνετε την ειδησεογραφία μιας ημέρας όπως δίνεται: α) από τον τύπο. β) από το ραδιόφωνο, γ) από την τηλεόραση.

Παρατηρήστε πώς επιδρά το επικοινωνιακό μέσο/ κανάλι (εφημερίδα, ραδιόφωνο, τηλεόραση) στο μήνυμα (ειδήσεις) και συνδυάστε τις παρατηρήσεις σας με όσα γνωρίζετε για τα στοιχεία της ομιλίας

και για τις διαφορές προφορικού-
γραπτού λόγου. Συνθέστε ένα
κείμενο με τα συμπεράσματά σας
και παρουσιάστε το στην τάξη.

Να συγκρίνετε τα κυριότερα μέσα
μαζικής επικοινωνίας (τύπο,
ραδιόφωνο, τηλεόραση) και να
εντοπίσετε τα πλεονεκτήματα και
τα μειονεκτήματα του καθενός.

**Ομαδική εργασία με θέμα:
«Ειδήσεις των 8:
θέαμα ή ενημέρωση;»**

Χωριστείτε σε ομάδες και παρακο-
λουθήστε το δελτίο ειδήσεων (κάθε
ομάδα από διαφορετικό κανάλι).
Παρατηρήστε σε ποιο βαθμό το

κανάλι που επιλέξατε έχει στόχο πράγματι την ενημέρωση ή το θέαμα, προκειμένου να αυξήσει το ποσοστό τηλεθέασης. Προσέξτε π.χ. αν το κανάλι παρουσιάζει ασήμαντα γεγονότα με υπερβολικά δραματικό τρόπο, αν προβάλλει εικόνες φρίκης, αν μετατρέπει σε θέαμα τον ανθρώπινο πόνο παρουσιάζοντας σκηνές από την ιδιωτική ζωή των ατόμων που μετέχουν στα γεγονότα κτλ.

Να αναπτύξετε την άποψή σας με επιχειρήματα:

Η τηλεόραση συμβάλλει στη διάδοση του βιβλίου ή αντίθετα οδηγεί στον παραγκωνισμό του;

Να συζητήσετε τα υπέρ και τα κατά των «ακουστικών εκδόσεων».

Πρόκειται για μαγνητοφωνήσεις λογοτεχνικών έργων που κυκλοφορούν με τη μορφή δίσκου ή κασέτας;

Ποια είναι η γνώμη του συγγραφέα, στο απόσπασμα, για τη σχέση της τηλεόρασης με την εξουσία και με ποιο επιχείρημα την τεκμηριώνει;

Η τηλεόραση είναι ενδιαφέρουσα και αναγκαία για την εξουσία, διότι μπορεί, αυτή και μόνον αυτή, να αναπαριστά «ζωντανά» όλον τον κόσμο. Τίποτε δε δημιουργεί η ίδια: ούτε τέχνες, ούτε επιστήμες, ούτε γεγονότα, ούτε παραγωγή υλικών αγαθών. Αναπαριστά όμως τα πάντα. Τα στήνει με τον κατάλληλο τρόπο μπροστά στην οθόνη, για να τα δούμε [...]

Η σημασία της βρίσκεται στο γεγονός ότι μπορεί να κατασκευάζει ένα φανταστικό σύμπαν (έναν κόσμο ζωής παρελθόντος, παρόντος και μέλλοντος) που ενώ είναι, όπως κάθε αναπαράσταση, αποσπασματικός και επιλεκτικά συγκροτημένος από θραύσματα της πραγματικότητας, χάρη στη συνέχεια των τηλεοπτικών ροών

παρουσιάζεται σαν η πραγματικότητα η ίδια και η αλήθεια της. Ωστόσο

δεν πρόκειται παρά για μια αναπαράσταση του πραγματικού συναρμολογημένη με βάση τις αξίες, τα μέσα και τις ιδεολογίες εκείνου που ελέγχει τον πομπό, που εκπέμπει το σήμα, εκείνου που ελέγχει το κανάλι και σκοπεύει,

τελικά, τον παραλήπτη-κοινό.

**(Α. Ελεφάντης. «Εξουσία και μέσα
μαζικής ενημέρωσης»,
από τον περιοδικό Τύπο)**

Να συζητήσετε το θέμα:

**Υποστηρίζεται ότι με την ανάπτυξη
των μέσων μαζικής επικοινωνίας η
πολιτιστική ταυτότητα μιας ανα-
πτυσσόμενης χώρας κινδυνεύει
από την πολιτιστική κυριαρχία των
αναπτυγμένων χωρών.**

**Πιστεύετε ότι τα μέσα μαζικής ενη-
μέρωσης μπορούν να συμβάλουν
στην αλληλοκατανόηση και στον
αλληλοσεβασμό των ατόμων, των
ομάδων και των λαών;**

**Αν δέχεστε ότι μπορούν να παίξουν
αυτό το ρόλο, εργαστείτε ατομικά ή**

ομαδικά, για να σχεδιάσετε μια ραδιοφωνική ή τηλεοπτική εκπομπή που προωθεί την αλληλοκατανόηση και τον αλληλοσεβασμό των νεαρών ατόμων.

Διαβάστε το παρακάτω απόσπασμα και απαντήστε στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

- Ποιος είναι ο καινούριος ρόλος που καλείται να παίξει ο δάσκαλος στην εποχή μας. κατά την οποία οι νέοι δέχονται έναν καταίγισμό πληροφοριών από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας:

- Ποια είναι κατά τη γνώμη σας τα κατάλληλα εφόδια με τα οποία είναι ανάγκη να εξοπλιστεί η νέα γενιά για την καλύτερη χρήση των μέσων αυτών;

Το πρόβλημα των σημερινών παιδιών δεν είναι πρόβλημα πληροφόρησης. Οι πηγές μετάδοσης γνώσεων έχουν πολλαπλασιαστεί σε τέτοιο βαθμό και εκπέμπουν με τέτοιους ξέφρενους ρυθμούς, ώστε τα παιδιά να κινδυνεύουν από τον βομβαρδισμό των πληροφοριών και όχι από την έλλειψή τους.

Η πιο σημαντική συνεισφορά του σχολείου και του εκπαιδευτικού συστήματος είναι, προσαρμοζόμενο και ανταποκρινόμενο στα «αιτήματα των καιρών» όχι απλώς να εξοπλίζει τα παιδιά με γνώσεις, όσο με κατάλληλους μηχανισμούς αποκωδικοποίησης, οργάνωσης και ερμηνείας πληροφοριών.

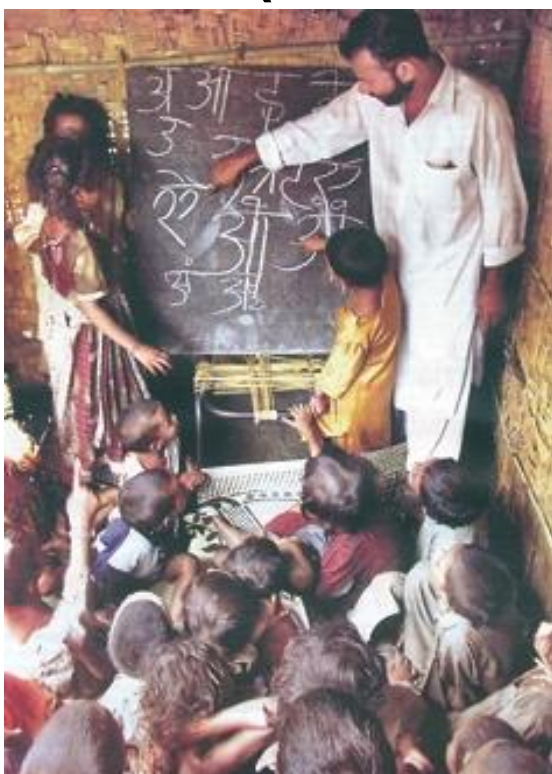
Ο δάσκαλος καλείται να παίξει ένα νέο ρόλο, ίσως πιο δύσκολο και πιο λεπτό.

Τα ΜΜΕ δεν καταργούν τη λειτουργία του, επιβάλλουν όμως το μετασχηματισμό της. Βάζοντας στην υπηρεσία της νέας γενιάς τα πλεονεκτήματα της τεχνολογίας, ο δάσκαλος επιβάλλεται να παίξει πιο πολύ ρόλο «ρυθμιστικό» και «εμπυχωτικό» παρά το ρόλο του μεταδότη γνώσεων.

Μέσα σε αυτή τη λογική το σχολείο οφείλει να «βγει εκτός των τειχών». Όσο σημαντικό είναι να μάθουν τα παιδιά να διαβάζουν και να αναλύουν ένα λογοτεχνικό κείμενο, άλλο τόσο είναι σημαντικό να μάθουν να διαβάζουν και να αναλύουν εφημερίδες, τηλεόραση, κινηματογράφο. Την εποχή της εικόνας η μάχη ενάντια στον «εικονικό αναλφαβητισμό» ίσως θα πρέπει να ξεκινήσει από το ίδιο το επίσημο σχολείο.

Τα ΜΜΕ δεν είναι ούτε «καλά» ούτε «κακά» ούτε «ουδέτερα», είναι όμως αντανάκλαση μιας πραγματικότητας. Επειδή είναι δυνατόν να «παιδεύουν, να εκπαιδεύουν και να παρα-παιδεύουν, να μορφώνουν, να διαμορφώνουν και να παρα-μορφώνουν», η ανάγκη να εξοπλιστεί η νέα γενιά με τα κατάλληλα εφόδια για την καλύτερη χρήση τους προβάλλει όσο ποτέ άλλοτε.

(Π. Πάντζου, «Το παράλληλο σχολείο», από τον περιοδικό Τύπο)

Συζητήστε την άποψη για την επίδραση των μέσων ενημέρωσης στον προσωπικό λόγο.

Στο παρελθόν, πριν είκοσι, εικοσιπέντε χρόνια, ακόμη, το γλωσσικό όργανο του Έλληνα διαμορφωνόταν από ποικιλία παραγόντων από το σχολείο, τα διαβάσματα, τη γλώσσα της δουλειάς, το ιδίωμα της περιοχής. Οι άνθρωποι συζητούσαν και η προσπάθεια να εκφραστούν ήταν μια άσκηση λογική και γλωσσική. Σήμερα, με την εξαφάνιση της μικρής κοινότητας εξαφανίζεται και ο προσωπικός λόγος. Ακόμη και στο καφενείο - όπου σώζεται αυτό το νεοελληνικό υποκατάστατο της Αγοράς των αρχαίων- ακόμη κι εκεί δε συζητούν πια, ακούν και βλέπουν Τιβί. Ο προσωπικός λόγος υποχωρεί,

εξαφανίζεται και αρχίζουν όλοι να μιλούν σαν τον «ηλεκτρονικό καθηγητή τους».

(Ρ. Παπατσαρουχά-Μίσσιου. «Ο λόγος των μέσων πληροφόρησης», από τον περιοδικό Τύπο)

Παρακολουθήστε ένα ραδιοφωνικό ή τηλεοπτικό δελτίο ειδήσεων προσέχοντας ιδιαίτερα τη γλώσσα (σύνταξη, λεξιλόγιο, ύφος) που χρησιμοποιείται.

Καταγράψτε τις παρατηρήσεις σας και συζητήστε τις στην τάξη.

Διαβάστε τη διαπίστωση που ακολουθεί για το λόγο των μέσων πληροφόρησης και προσέξτε πώς τεκμηριώνεται.

Μιλούμε για «μέσα μαζικής επικοινωνίας» και για το λόγο των μέσων μαζικής επικοινωνίας. Ωστόσο δεν πρόκειται ούτε περί «μαζικής» επικοινωνίας ούτε καν περί επικοινωνίας. Γιατί η επικοινωνία προϋποθέτει απαραίτητως λόγο αμφίδρομο και, λίγο πολύ, ισότιμο. Ενώ στην προκείμενη περίπτωση έχουμε από τη μια έναν επώνυμο και περίοπτο «πομπό» κι από την άλλη ένα «δέκτη» ο οποίος μάλιστα επαναλαμβάνεται συλλήβδην ως «μάζα». Και μόνο αυτό είναι αρκετό για να δηλώσει αν πρόκειται περί επικοινωνίας και τι είδους είναι αυτή η επικοινωνία. Προϋποθέτει

διάλογο με δύο τουλάχιστον, πομπούς και δέκτες ταυτοχρόνως. Το σωστότερο συνεπώς θα ήταν να ονομάζονται «Μέσα μαζικής πληροφόρησης» ή ακόμα πιο σωστά «Μέσα πληροφόρησης των μαζών». Συμπέρασμα πρώτο: Ο λόγος των Μέσων πληροφόρησης των μαζών είναι μονόδρομος.

(Ρ. Παπατσαρουχά-Μίσσιου. «Ο λόγος των μέσων πληροφόρησης των μαζών», από τον περιοδικό Τύπο)

Νομίζετε ότι τα μέσα πληροφόρησης μπορούν να λειτουργήσουν και ως μέσα επικοινωνίας;

Σκεφτείτε αν είναι δυνατή η επικοινωνία και επομένως η αλληλεπίδραση μεταξύ του πομπού (μέσα πληροφόρησης) και του δέκτη (θεατές, ακροατές).

Έρευνα

Να παρακολουθήσετε μια εκπομπή της εκπαιδευτικής τηλεόρασης και να κρατήσετε σημειώσεις σχετικά με το θέμα. με τον τρόπο και τα μέσα παρουσίασης (σκηνικό, λόγος, μουσική), σχετικά με τους συντελεστές, με το στόχο της εκπομπής), και με τις δικές σας αντιδράσεις.

Με βάση τις σημειώσεις που κρατήσατε να συνθέσετε ένα κείμενο στο οποίο θα παρουσιάζετε και θα σχολιάζετε τη συγκεκριμένη εκπομπή. Διαβάστε ύστερα τις εργασίες σας στην τάξη και συζητήστε το θέμα της εκπαιδευτικής τηλεόρασης: αναφερθείτε στους στόχους της, στον τρόπο λειτουργίας: υπάρχει ή όχι συμμετοχή και πρόσβαση των νέων σ' αυτήν, στο είδος των προγραμμάτων στις δικές σας

προσδοκίες από αυτήν κτλ. Με βάση τα πορίσματα της συζήτησης να διαμορφώσετε συγκεκριμένες προτάσεις και να τις στείλετε στους αρμόδιους φορείς. Ποιες συγκεκριμένες προτάσεις θα κάνατε για τη συμμετοχή των νέων στη λειτουργία της εκπαιδευτικής τηλεόρασης;

Διαβάστε τα αποσπάσματα από έρευνα του Πανεπιστημίου Αθηνών σχετικά με τα «ριάλιτι σόου». Ποια είναι η δική σας γνώμη για αυτό το είδος των εκπομπών;

Σύμφωνα με τους ερευνητές η κυρίαρχη αντίληψη των εκπομπών αυτών μπορεί να συνοψιστεί στη φράση «εδώ τα λέμε όλα».

Νομιμοποιείται έτσι η υπέρβαση των ορίων της διακριτικότητας και ανοίγει ο δρόμος στις προσβολές

της προσωπικότητας και της υπόληψης παρόντων και απόντων ατόμων...

Ο ρόλος του «πρωταγωνιστή» στην εκπομπή δεν είναι αυτόβουλος. Το υποκείμενο «παγιδεύεται» ή «αυτοπαγιδεύεται σε ένα παιχνίδι του οποίου υποτίθεται ότι είναι ο βασικός πρωταγωνιστής, αλλά του οποίου ουσιαστικά δεν ελέγχει ούτε τους όρους ούτε τη δυναμική...

Σχετικά με το ρόλο της τηλεόρασης όταν προβάλλει τέτοιες εκπομπές οι ερευνητές είναι απόλυτοι στην απάντησή τους: «Η τηλεόραση αναγορεύεται σε σημαντική ηθική αρχή, που υποτίθεται ότι εξυπηρετεί υψηλούς ανθρωπιστικούς σκοπούς. Υποκαθιστά έτσι άλλους κοινωνικούς θεσμούς και φορείς σε σημαντικούς τομείς της ατομικής και κοινωνικής ζωής».

Οι ερευνητές επισημαίνουν και μια άλλη πλευρά της ζητήματος που αποτελεί συχνό φαινόμενο στα ριάλιτι σόου: «την παραβίαση της υπόληψης και των δικαιωμάτων τρίτων προσώπων, στους οποίους δε δίνεται η δυνατότητα απάντησης ή λήψης επανορθωτικών μέτρων σε κατηγορίες που τους έχουν προσαφθεί».

Επιλέξτε μία από τις παρακάτω ασκήσεις:

α) Ένας τηλεθεατής γράφει μια συγχαρητήρια επιστολή προς τους υπεύθυνους της εκπομπής.

β) Ένας τηλεθεατής γράφει μια επιστολή διαμαρτυρίας για τα ριάλιτι σόου. Η επιστολή απευθύνεται προς το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης.

Διαβάστε τα αποσπάσματα της διπλανής στήλης και συζητήστε σχετικά με το ρόλο που μπορούν να παίξουν τα ΜΜΕ στην περίπτωση ενός πολέμου, όταν μεταβάλλονται σε όργανα προπαγάνδας.

▶ Δυτικά και σερβικά ΜΜΕ παρουσιάζουν διαφορετικές αλήθειες για την κρίση στο Κοσσυφοπέδιο.

▶ Τα δυτικά ΜΜΕ και κυρίως το CNN κατηγορούνται ότι προβάλλουν μόνο τις σφαγές των Κοσοβάρων και το θέμα των προσφύγων αποσιωπώντας τους βομβαρδισμούς

των άμαχων Σέρβων και τα σερβικά ΜΜΕ ακριβώς το αντίθετο. Και οι δύο πλευρές, πάντως εγκαλούνται για προπαγάνδα.

▶ Η «έξυπνη» προπαγάνδα είναι καλύτερο μέσο από τα «έξυπνα όπλα», για να κερδίσει κανείς τον πόλεμο.

▶ Το πρώτο θύμα κάθε πολέμου είναι η αλήθεια.

Διαβάστε τα αποσπάσματα και συζητήστε την άποψη ότι το Ίντερνετ αποτελεί μια νέα μορφή επικοινωνίας. Σε τι διαφέρει το Ίντερνετ από τα άλλα ΜΜΕ; Ποια πλεονεκτήματα παρουσιάζει;

Το διαδίκτυο δεν είναι απόλυτα ένα «μαζικό» μέσο επικοινωνίας. Στην πράξη είναι ένα πολυπρόσωπο, μαζικό, διαπροσωπικό μέσο, με βασικό χαρακτηριστικό ότι περιλαμβάνει πολλές διαφορετικές μορφές επικοινωνίας. ...Το Ίντερνετ αμφισβητεί τα βασικά χαρακτηριστικά της παραδοσιακής επικοινωνιακής σχέσης ανάμεσα στην πηγή, το μήνυμα και τον αποδέκτη. Η επικοινωνία μέσω του Ίντερνετ μπορεί να πάρει πολλές μορφές, από τις σελίδες του δικτύου ή του Παγκόσμιου Ιστού, οι οποίες

μπορεί να καθορίζονται είτε από μεγάλους ειδησεογραφικούς οργανισμούς που έχουν εισχωρήσει στο δίκτυο, είτε από τις ομάδες χρηστών που συζητούν μεταξύ τους για διάφορα θέματα που τους ενδιαφέρουν ανταλλάσσοντας μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Οι μορφές της επικοινωνίας στο Ίντερνετ μπορούν επίσης να αλληλοδιαπλέκονται, καθώς κάθε πόλος μπορεί να είναι ταυτόχρονα πομπός και δέκτης. Οι πομποί των μηνυμάτων ενδέχεται να αποτελούνται είτε από ένα άτομο ή μια κοινωνική ομάδα. Τα μηνύματα πάλι ποικίλλουν, μπορεί να είναι παραδοσιακά δημοσιογραφικά άρθρα ή ιστορίες που έχουν συντελεστεί σταδιακά από πολλούς ανθρώπους ή και απλές συνομιλίες.

Οι αποδέκτες ή το κοινό αυτών των μηνυμάτων μπορεί, επίσης, να αποτελούνται από ένα ως πολλά -ενδεχομένως εκατομμύρια- άτομα τα οποία τη μία φορά μπορούν να παίζουν το ρόλο του δέκτη και την άλλη του πομπού των μηνυμάτων... Γεγονός πάντως είναι ότι το Ίντερνετ αποτελεί μια νέα μορφή επικοινωνίας. Και είναι νέα, διότι μεταβάλλει την παθητική θέση που συνήθως είχε ο αποδέκτης στην επικοινωνιακή διαδικασία. Για πρώτη φορά στα χρονικά της μαζικής επικοινωνίας μπορούμε να βρούμε ένα μεγάλο αριθμό ατόμων να μεταδίδει πληροφορίες σε έναν εξίσου τεράστιο αριθμό ατόμων.... Όποιος διαθέτει έναν υπολογιστή, ένα μόντεμ και μία τηλεφωνική γραμμή μπορεί να γίνει εκδότης εφημερίδας, ραδιοφωνικός ή

τηλεοπτικός παραγωγός. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη επανάσταση στην ιστορία της επικοινωνίας από τότε ως τις μέρες μας. Πρόκειται για μια νέα οικονομία της πληροφορίας και την απαρχή μιας επικοινωνίας

που δεν είναι μονόδρομη ή αμφίδρομη, αλλά πολυεπίπεδη, πολυπρόσωπη, μαζική και ταυτόχρονα εξατομικευμένη. Το Ίντερνετ είναι ένα μοναδικό μέσο επικοινωνίας, γιατί δε σέβεται σύνορα και κυβερνήσεις, είναι παγκόσμιο. Είναι το μέσο στο οποίο οι υπηρεσίες θα πρέπει να αναζητηθούν ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τις προτιμήσεις των συμμετεχόντων

στην επικοινωνιακή διαδικασία και είναι -τέλος- το μόνο μέσο που το περιεχόμενό του μπορεί να αλλάξει, καθώς μεταδίδεται, σύμφωνα με τις ανάγκες των χρηστών.

**(Σ. Παπαθανασόπουλος,
από τον ημερήσιο Τύπο)**

Όσοι χρησιμοποιείτε το Ίντερνετ, μπορείτε να καταθέσετε τις παρατηρήσεις και τις απόψεις σας, με βάση την εμπειρία σας, σε ένα κείμενο (δύο, τριών σελίδων) με θέμα: «Το Ίντερνετ μια νέα μορφή επικοινωνίας». Υποθέστε ότι το κείμενό σας θα δημοσιευτεί στο σχολικό περιοδικό.

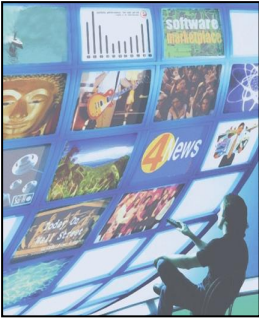
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ 1ου ΤΟΜΟΥ

Η είδηση

I. Η είδηση και το σχόλιο 8

1. Το γεγονός και το σχόλιο στην είδηση 9
2. Προβολή και διαφοροποίηση της είδησης.....23
3. Παρεμβολή ξένου σχολίου στην είδηση 29
4. Διαπλοκή του γεγονότος με το σχόλιο στην είδηση 32
- Λεξιλόγιο (σχετικό με το σχόλιο και την είδηση) 37
- Θέματα για συζήτηση και έκφραση/έκθεση (σχετικά με την πληροφόρηση, τη δημοσιογραφία, τον Τύπο).....49

II. Η οργάνωση και η παρουσίαση της είδησης 66

- 1. Η οργάνωση της είδησης 67**
- 2. Η οπτική γωνία του δημοσιο-
γράφου στην είδηση.....82**
- 3. Ο τίτλος της είδησης.....93**
- 4. Συντακτικά στοιχεία
στην είδηση.....108**
  - α) Η σειρά των λεκτικών
συνόλων στην είδηση 108**
  - β) Ενεργητική και παθητική
σύνταξη στην είδηση.....114**
  - γ) Η χρήση των ονοματικών
προσδιορισμών στην είδηση
Χρήση ονομάτων
και επιθέτων 116**
  - δ) Ο προσδιορισμός του χρόνου
στην είδηση.....120**

5. Το σχόλιο πάνω σε μια είδηση	124
Λεξιλόγιο (σχετικό με το χρόνο)	145
Θέματα για συζήτηση και έκφραση/έκθεση	152

Με απόφαση της Ελληνικής Κυβέρνησης τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου και του Λυκείου τυπώνονται από τον Οργανισμό Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν βιβλιόσημο προς απόδειξη της γνησιότητάς τους. Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δε φέρει βιβλιόσημο, θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7, του Νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946, 108, Α΄).

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.